

PEYGAMBER SEVGİSİ -VI-

Doç.Dr. İrfan AY / Ars.Gör. T.Kerem DEMİRCİOĞLU

Prof. Dr. İrfan AY

Şubat 2024

UNIVERSİTESİ

ZEYD BİN HARİSE' (RA)NIN PEYGAMBER SEVGİSİ

(Kur'an'da adı zikredilen tek sahâbi)

HZ. ZEYD BİN HARİSE KİMDİR?

Doç.Dr.

DEMİRCİOĞLU

Haz. Zeyd bin Harise (ra) 581 yılında Hicaz'da doğmuştur. Kelb kabilesine mensuptur. Peygamber Efendimizin (sav) evlatlığıdır.

İslamiyet'ten sonra ilk Müslüman olan kişiler arasında **Haz. Zeyd bin Harise (ra)** yer alıyordu. Kur'an-ı Kerim'de **Haz. Zeyd (ra)** ismi geçen tek sahabe dir.

HZ. ZEYD BİN HARİSE KİMDİR?

Cahiliye döneminde annesi ile birlikte kaçırılmış tır. **Hz, Zeyd (ra)** bu esnada akrabalarını ziyarete gidiyordu. Daha sonra kaçırılanlar tarafından U kaz panayırında köle olarak satılmaya başlandı. **Hz. Zeyd Bin Harise (ra)** köle pazarında Efendi mizin eşi **Hz Hatice' (ra)** nnin yeğenine satıldı.

Zarafet Bir Okuldur!
Zarafette Rol Modelimiz:
Hz Hatice

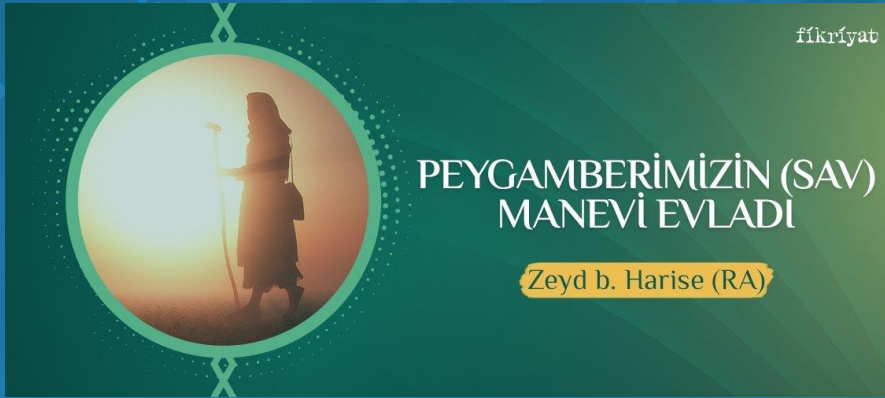
Hz. Zeyd Bin Harise'(ra) yi satın alan yeğeni onu Hz. Hatice'(ra) ye hediye etmiş o dahi sevgili eşi ne Peygamber efendimize (sav) hediye etmiştir. Hz. Zeyd bin Harise'(ra) yi köle olarak gördükten sonra yakınlarına bu durumu bildirmişlerdir.

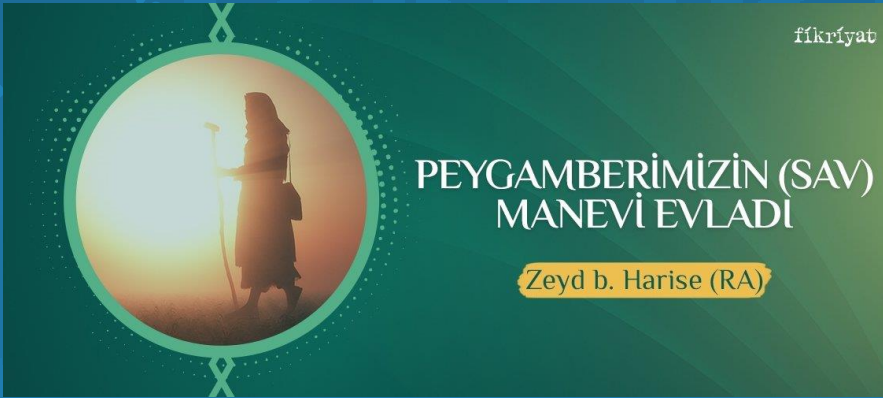
Hz. Zeyd Bin Harise (r.a) babası bu durumu öğren
dikten sonra Mekke'ye efendimizin huzuruna gelip
Zeyd bin Harise (r.a)' ın babası olduğunu söyleye
rek onu geri istedi. Zeyd bin Harise (ra) ailesinin
kendini geri istediğini gördü. Efendimizin yanın
dan ayrılmak istemediğini söyleyerek ailesine geri
dönmeyi reddetti.

Ondan sonra peygamber efendimiz **Hz Muhammed** (sav), **Hz Zeyd' (ra)** i Hicr mevkiine [*Medine-Te bük yolu üzerinde Teymâ'nın yaklaşık 110 km. gü ney batısında, içinden Hicaz demiryolunun geçtiği sarp kayalıklarla çevrili vadinin adı*] götürdü.

Orada yaşıyan kişilere Zeyd Bin Harise'(ra) yi göstererek «Şahit olun Zeyd benim oğlumdur. O benim mirasım, Ben de onun mirasçısıyım demiş» ve onu orada azat etmiştir.

Bazı rivayetlerden aktarılan bilgilere göre efendi mizin yanından hiç ayrılmamıştır. Efendimiz Taif yolculuğu esnasında bile yanına **Hız. Zeyd'i (ra)** almıştır.

Ebu Talibin ölümünün arkasından **Rasülü Ekrem'** (ra) e yapılan zulümler iyice artmıştı.O 'da yanına azadlı kölesi **Zeyd'**(ra)i alarak Mekke'nin 120 km ilerisin deki **Taif** şehrine gitti.Orada 10 gün kaldı.

Onlara islamı anlatarak islam dinine davet etmek için gitmişti. Taif'in ileri gelenleri ile görüşerek, şirk hayatlarını sona erdirmelerini, puta tapmaktan vaz geçmelerini, **TEK** olan Allah'a inanmalarını söyledi.

Taif eşrafından konuşmadığı kimse kalmadı. Ancak peygamberimizin bu daveti, kureyşliler gibi putpe rest olan Taif'liler arasında korkunç bir fırtına kopmasına neden oluyor.

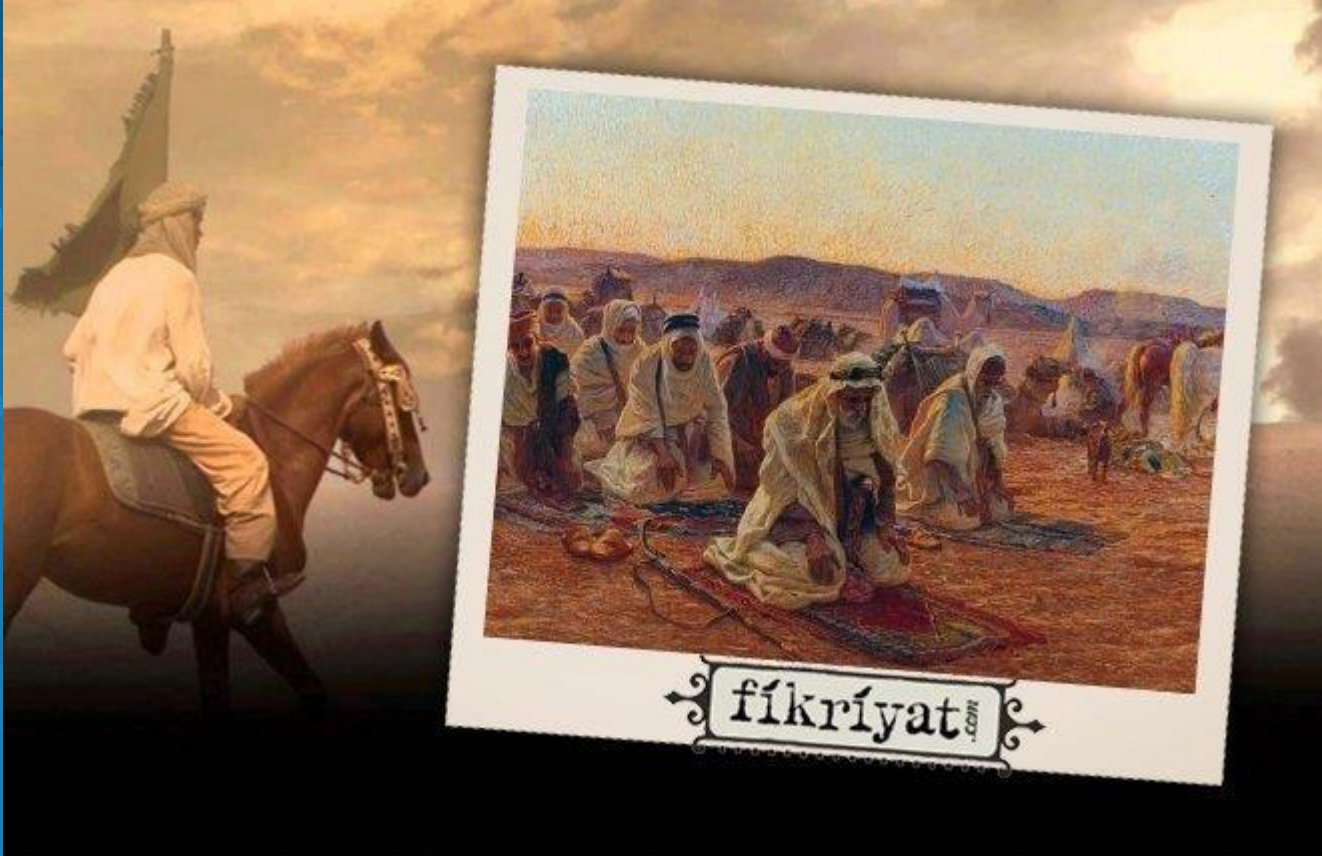
Müşrik olarak yaşamak istiyen **Taif**'liler hidayet yoluna gelmeye yanaşmadılar. Peygamber efendi mize her türlü eza ve cefayı gösterdiler. Önce alay ettiler, sonra kölelerini yol kenarlarına dizerek

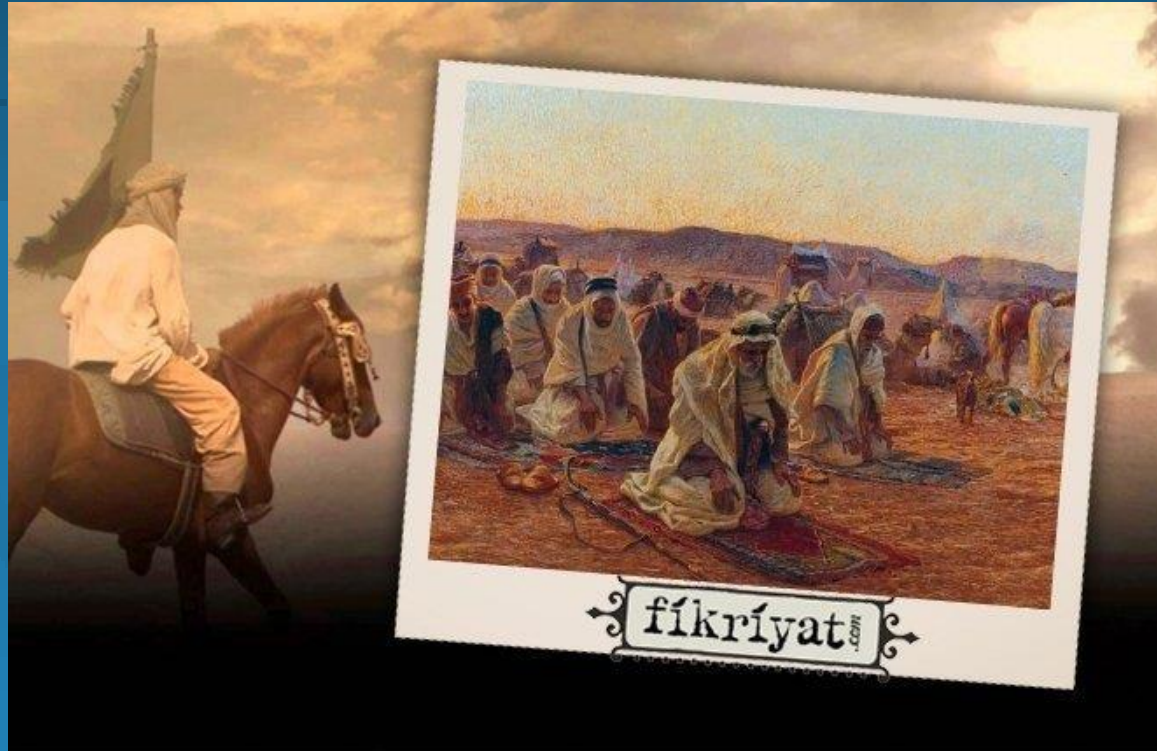
hakaretle taşlattılar. Allah Rasûlünün ayakları kan revan içinde kaldı. **Taif**'ten çıkana kadar Allah Ra sülüne eziyete devam ettiler, köleleri arkadan gön dererek taş atmaya devam ettiler.

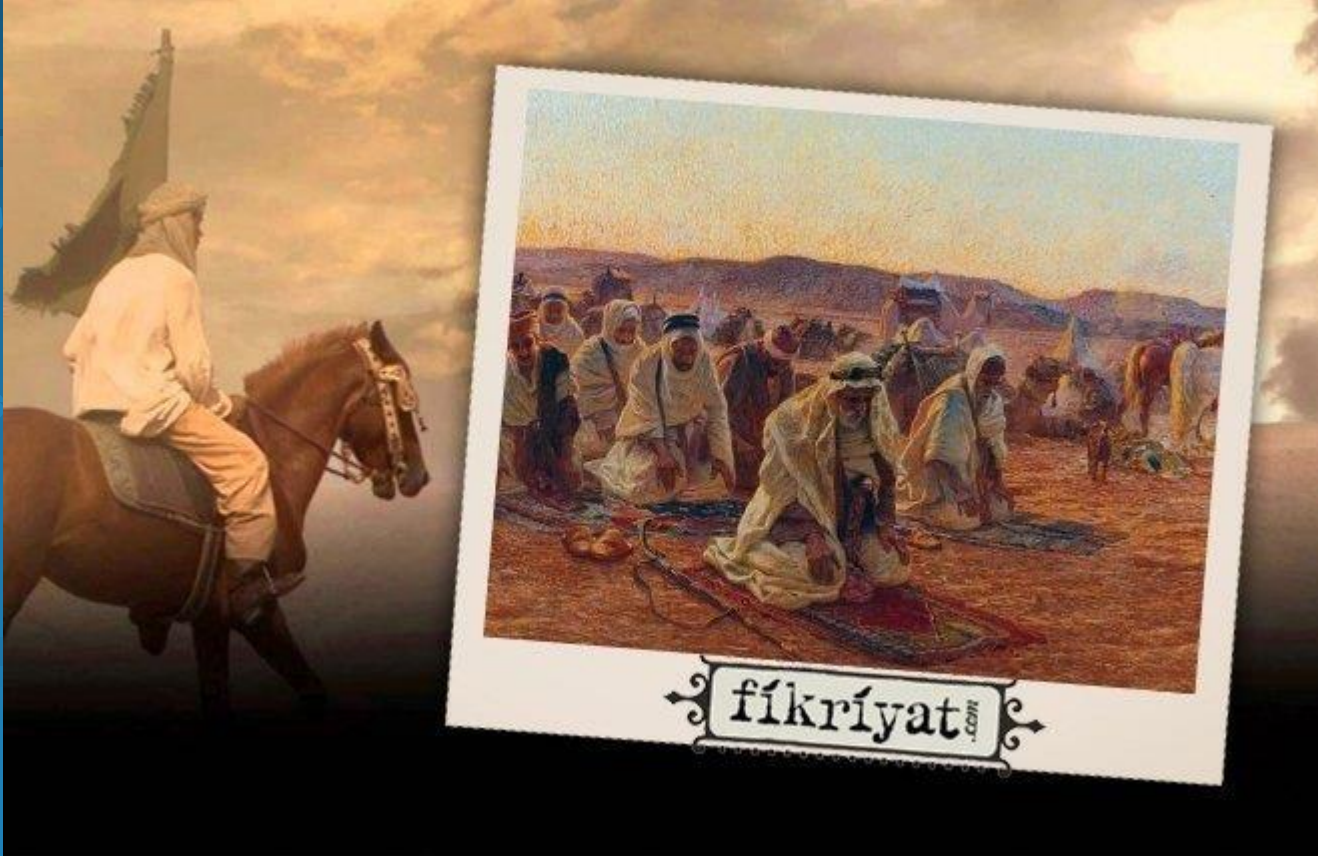
Peygamberimizi atılan taşlardan korumaya çalışan
Hz. Zeyd (ra) yaralanmıştı. O Allah Rasûlüne atı
lan taşlara karşı kendini siper etmişti.

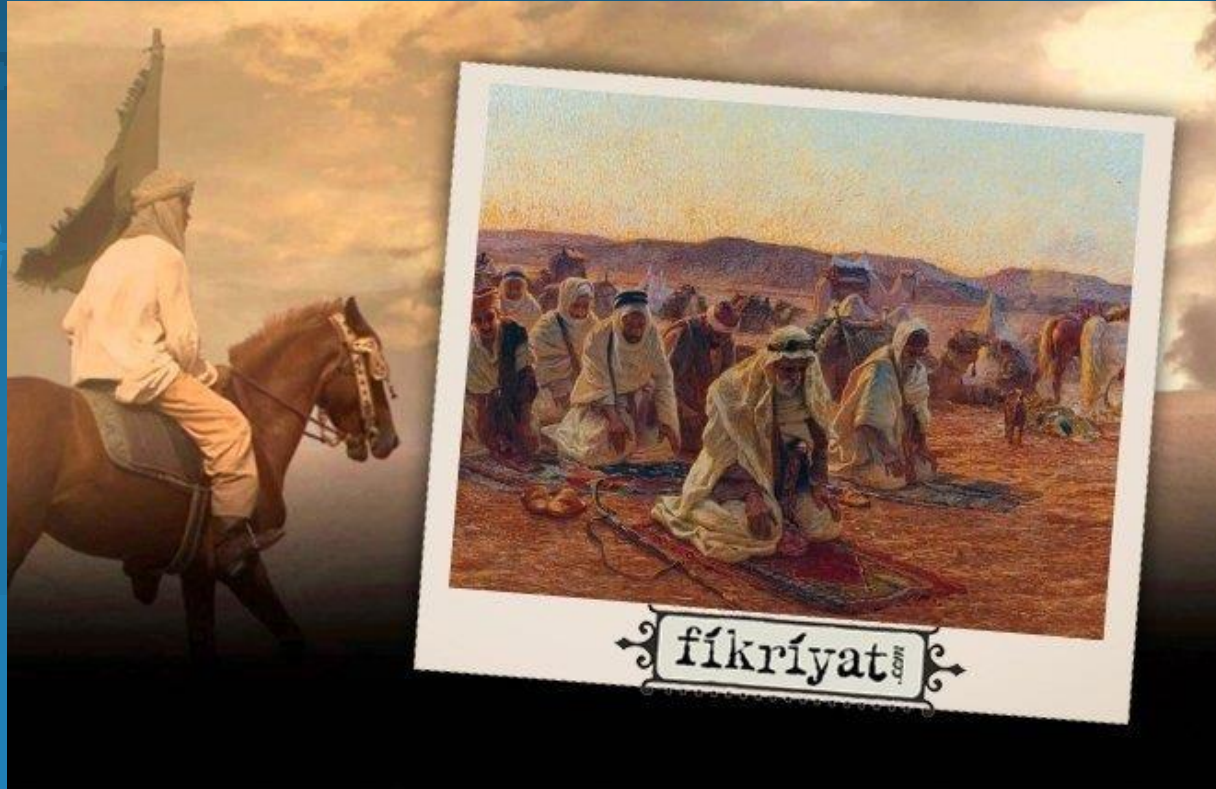
Peygambereimiz(sav) ve Zeyd(ra) , kendilerini zorlukla Mekke'lilere ait bir Hurma bahçesinde bir ağacın altına atmışlardır. Rivayet o ki; başta Cebrail ve diğer melekler Rasülellah'ın yanına gelerek

«*Ya Rasülellah emir buyur ! Bu kavmi helak edelim*» dediler. Rahmet ve Merhamet peygamberi uğradığı bu kötü muameleye rağmen beddua etme yip ellerini kaldırarak şu niyazda bulundu.

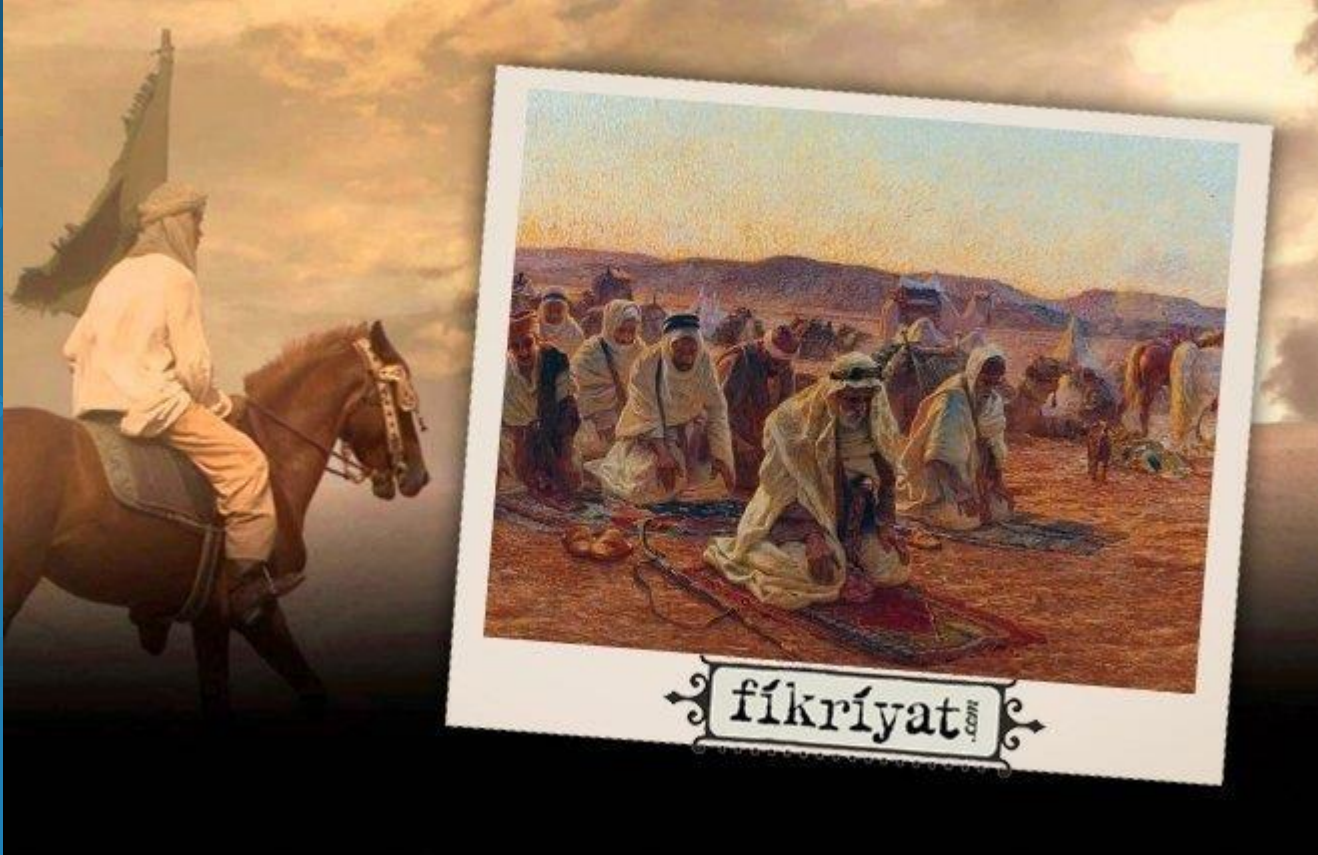

«Allah'ım kuvvetimin zaafa uğradığını, çaresizliği mi, halk nazarında hor ve hakir görülmemi, SANA arz ediyorum. Ey merhametlilerin en merhametlisi ! Eğer bana karşı gazaplı değilsen, çektiğim mihnet ve belalara aldırmam. İlahi ! Sen kavmime

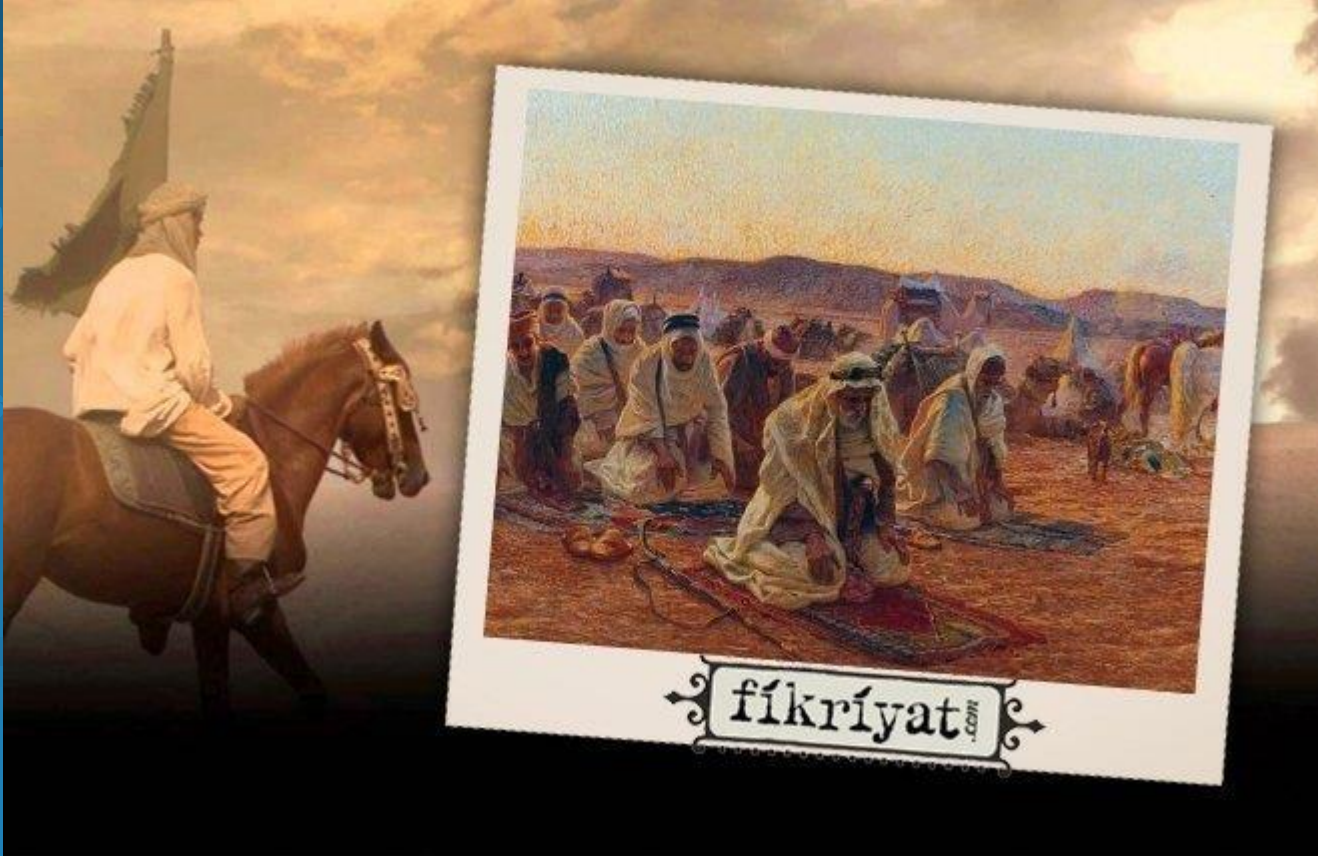

*hidayet ver ; onlar bilmiyorlar, İlahi, sen razı olun
caya kadar işte affını diliyorum.»*

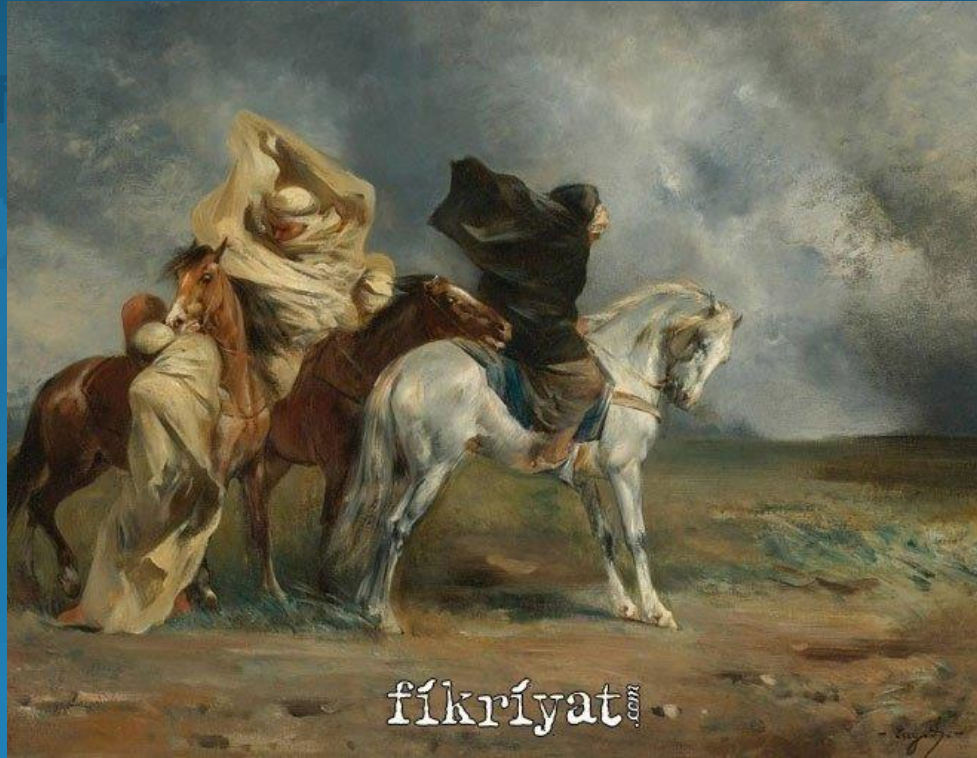
Peygamber efendimizin davetine karşı çıkan, kendi
siyle alay edüp onu taşılatan Taif’lilere karşı

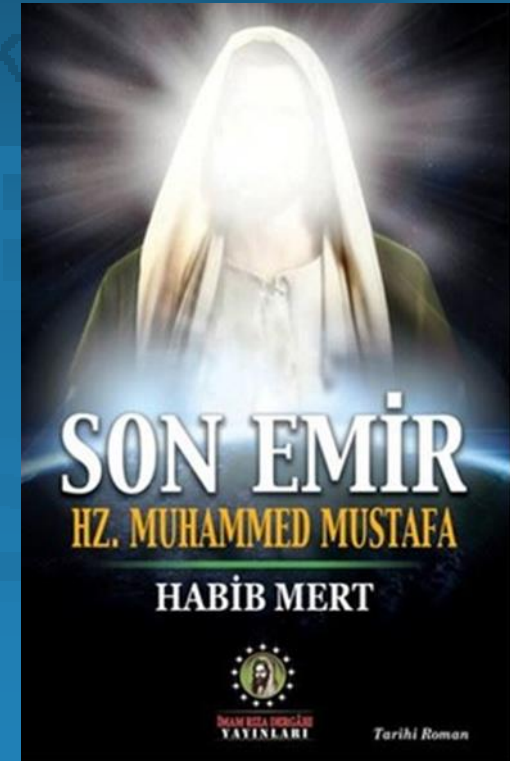
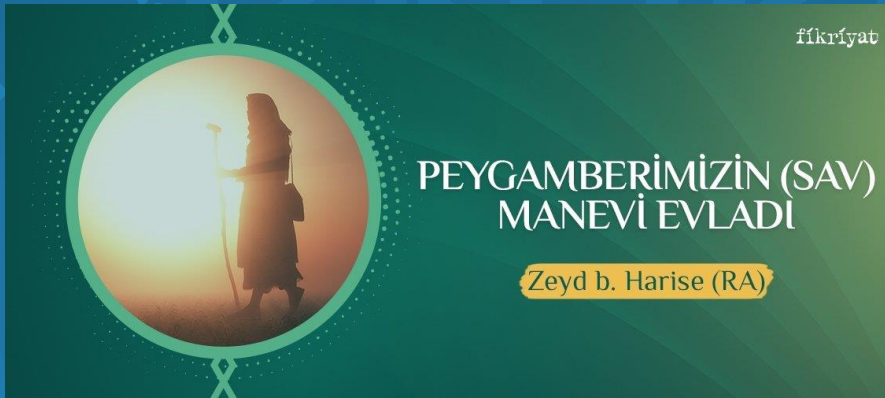
Rasülellah Efendimiz (sav) çektiği acılara rağmen onlara beddua etmemiş, ALLAH'a TEVEKKÜL ederek affını dilemişti.

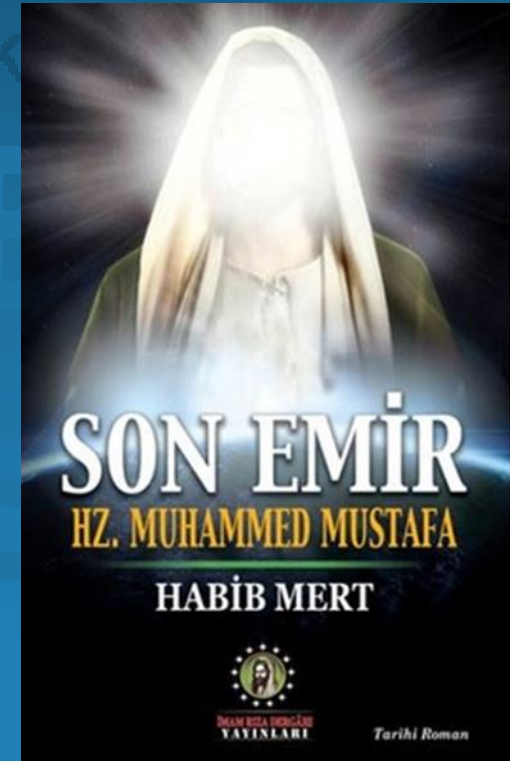
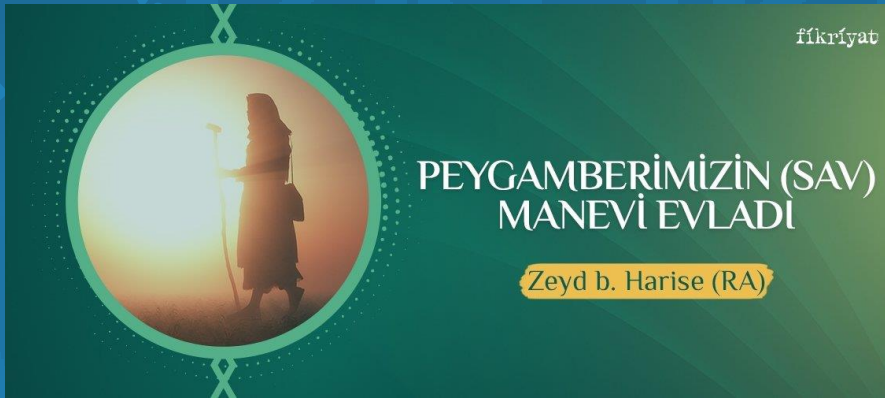
Peygamber efendimiz İslamiyet'in ilk geldiği yıl
larda Zeyd (ra) ve Hz Hamza' (ra) yı kardeş ilan
etmiştir. Hz Hamza (ra) Uhud Savaşı'nda şehit ol
madan önce vasiyetini ve ne yapmaları gerektiği
ni Hz Zeyd (ra)' a anlatmıştır.

Ondan sonra peygamber efendimiz **Hz Muhammed** (sav) **Hz Zeyd' (ra)** i Hicr mevkiine (*Medine-Tebük yolu üzerinde Teymâ'nın yaklaşık 110 km. güneybatısında, içinden Hicaz demiryolunun geçtiği sarp kayalıklarla çevrili vadinin ve bu vadideki belde nin adıdır*)

götürdü. Orada yaşayan kişilere Zeyd Bin Harise' (ra) yi göstererek «*Şahit olun Zeyd benim oğlum dur. O benim mirasım, Ben de onun mirasçısıyım demiş*» ve onu orada azat etmiştir.

Hz. Zeyd (ra) Efendimizin yanında pek çok gazve ye, hicrete ve savaşıa katıldı. Bedir Savaşı'nda Müs lümanların galip geldiğini ilk olarak Mekke' ye gi derek ulaştıran O'dur.

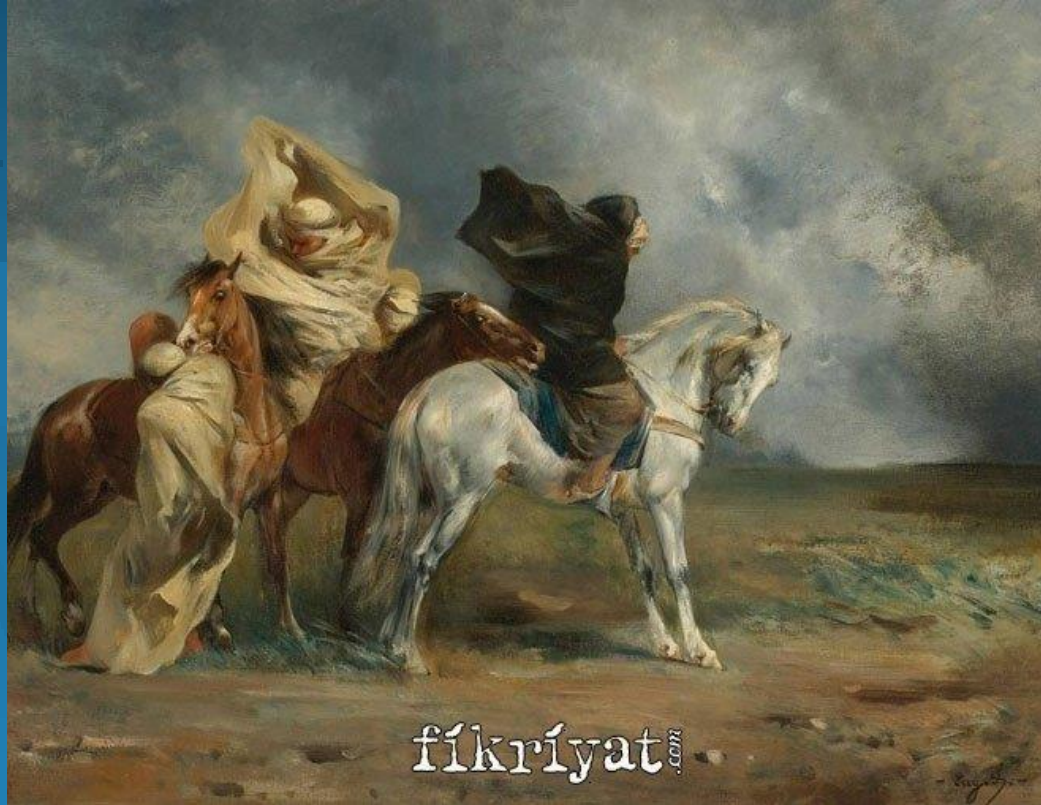
HZ. ZEYD BİN HARİSE KİMDİR?

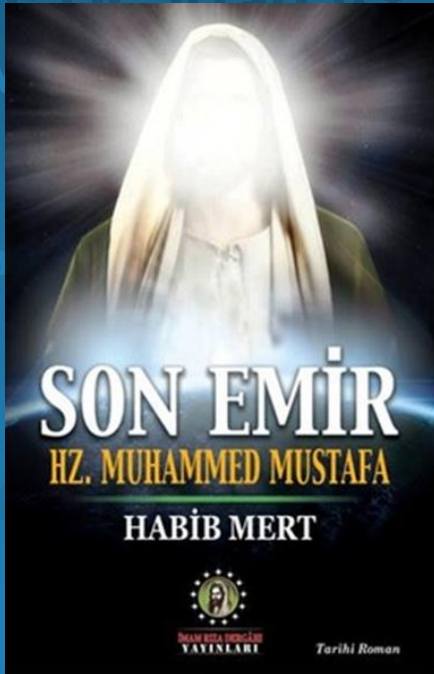
Resûlullah (sav) bazı gazvelerde Zeyd'(ra) i Me dine'de kendisine vekâlet etmek üzere görevlen dirdi. Kendisinin katılmadığı bazı askerî seferler de (seriyye) ise Zeyd'i kumandan tayin etti. As hap içinde en fazla seriyye kumandanlığı yapan Hz Zeyd'(ra) dir

Kumandanlık yaptığı **seriyye**’ lerde büyük başarı gösteren **Zeyd(ra)** , bir seferinde Medine’ye dön düğünde Hz. Peygamber tarafından sevinçle karşı landı ve Resûlullah’ın iltifatına mazhar oldu.

Hz. Peygamber'in Zeyd'e olan güvenine işaret eden Hz. Aişe, "*Resûl-i Ekrem, sefere bir ordu gönderdi ğinde aralarında Zeyd varsa mutlaka onu kumandan tayin ederdi. Eğer şimdi sağ olsaydı kendisini yerine halife bırakırdı*" demiştir (Ahmed b. Hanbel, el-Müsned, VI, 226-227, 254).

Hz. Aîşe (ra) bu sözleriyle bir yandan âzatlý bir kö
le olmasına rağmen Zeyd' (ra) in toplum içinde u
laştığı konumu, dirayet ve idareciligini takdir et
miş, bir yan dan da idareci seçiminde ırk, nesep,
şöhret gibi unsurlar yerine dindarlık konusundaki
hassasiyet (takvâ), liyakat ve fedakârlığın önemli
olduğuna dikkat çekmiştir.

Zeyd,(ra) Kur'an-ı Kerim'de adı zikredilen tek sahâbi dir ve bu durum onun yaptığı bir evlilikle ilgilidir. Mekke'de **Hz. Peygamber'** (sav) in dadısı Ümmü Eymen 'le evlenen **Zeyd'**(ra) in bu evlilikten Üsâme ismindeki oğlu dünyaya gelmişti.

Medine’de ise Bedir Gazvesi’nden sonra Resûlul
lah’ın halasının kızı **Zeyneb bint Cahş**’la evlendi.
Aslında Mekke’nin önde gelen ailelerinden birine
mensup olan **Zeyneb** köle asıllı biriyle evlenmek
istemiyordu.

Peygamberimiz (sav) ise, Zengin soylu bir kadın la, daha önce köle olmuş, azat edilmiş bir erkekle evlendirerek, toplum içinde yaşanan, **BÜYÜK BİR TABUYU YIKMAK İSTİYORDU.**

Zeyneb(ra) Resûl-i Ekrem'in tavsiyesi üzerine bu evliliği kabul etti. Oysa **Zeyneb(ra)** daha 22 yaşla rın da Dayısının oğlu **Hız Muhammed'i(sav)** sev miş ama bunu peygambere söyleyememiştir. Pey gamberimiz Bir gün **Zeyd (ra)** ile beraber halası na giderler, Halasına ««**Zeynebi istemeye gel dik,**» der.

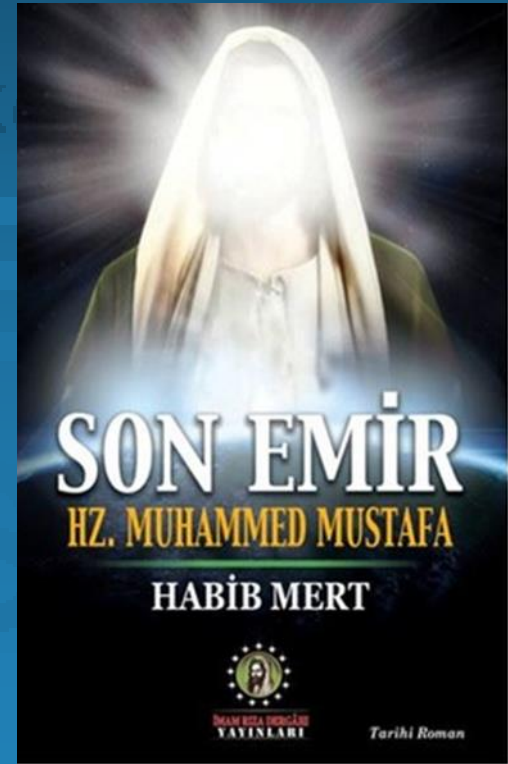
Halası' da kendisine istediğini zannederek «verdik gitti» demiştir. Oysa peygamberimiz (sav) Zeynebi (ra) kendime değil Zeyd'e(ra) istiyoruz deyince Zeyneb(ra) perde arkasından senin hatrın için Zeydi(ra) kabul ediyorum demiştir.

Zeyneb (ra) 1 yıl **Zeyd (ra)** ile evli kalmış, ama duaların da hep peygamberi anmış, Peygamberin ısrarla «**ayrılma**» demesine rağmen **Zeyd (ra)** Bak mış ki evlilik yürümüycek ayrılmaya karar ver miştir.

Zeyd (ra) eşi Zeynep Binti Caşh(ra) ile ilgisini tamamen kesip ayrılınca Peygamberimize bu olay la ilgili **Ahzab süresi 37.ci** ayeti indi. O'nu nika hı altına almak zorunda kaldı. Tabii bu durum et rafta hoş karşılanmadı. İnsan evlatlığının eşi ile nikahlanır mı?

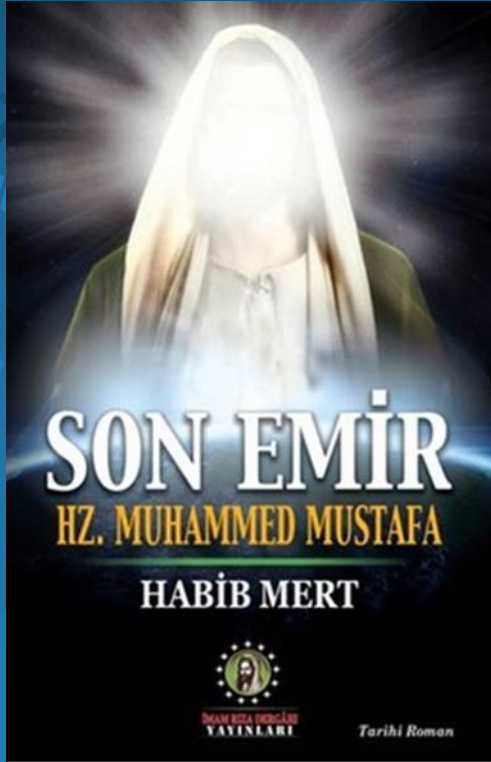
Ahzab suressi 37 ci ayet : *«(Ey Resûlüm!) Hani Allah'ın nimet verdiği, senin de kendisine iyilik ettiğin kimseye : Eşini yanın da tut, Allah'tan kork! Diyordun. Allah'ın açığa vuracağı şeyi, insanlardan çekinerek içinde gizliyordun. Oysa asıl korkmana lâayık olan Allah'tır.*

Zeyd, o kadından ilişigini kesince biz onu sana ni kâhladık ki evlâtlıkları, karılarıyla ilişkilerini kes tiklerinde (o kadınlarla evlenmek isterlerse) mü minlere bir güçlük olmasın. Allah'ın emri yerine getirilmiştir. »

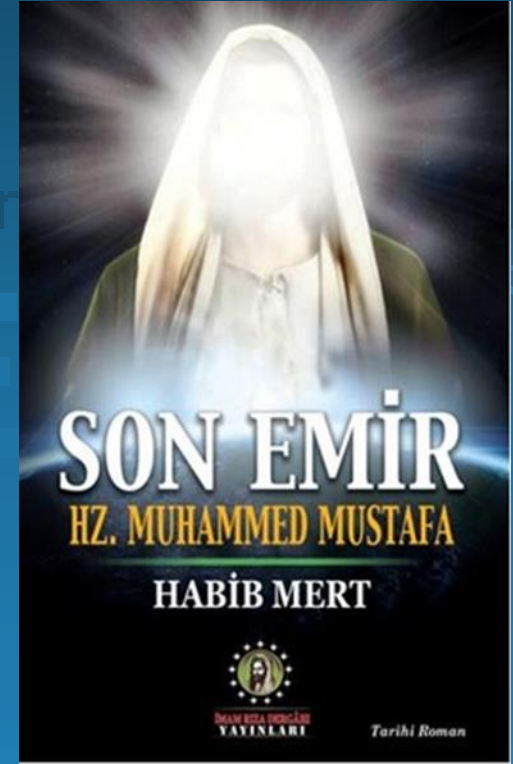

Böylece **Zeyd(ra)** bir evlatlıktı. Gerçek evlat değildi. Evlatlığın boşanmış eşi ile evlenme mümkün olabileceği ayetle kendisine bildirilmiş oldu. Bu olay peygamberimizi kötülemek için hep kullanıla gelmiştir.

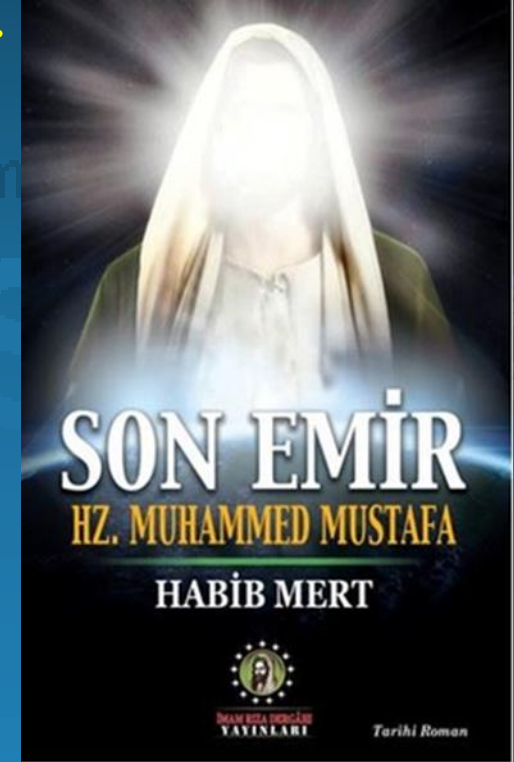

**Hız. Zeyneb
bint-i Cahş
(Radıyallahû Anhâ)**

Peygamberimizin evlatlığının boşandığı eşiyle evlenmesi, kendi arzu ve isteğiyle değil, **ALLAH IN EMRİYLE** olduğunu, Zeynep i zor durumun dan kurtarmak adına, Allah ın emriyle evlilik ger çekleşmiştir.

Hz.Ayşe(ra) ,Zeyneb (ra) ile ilgili olarak Onu kıskandığını ifade ederek «*Peygamberin bütün nikahları 2 şahit ve Mehir ile olurdu. Ama Zeyneb 'in nikahında ne şahit oldu ne de Mehir oldu.Niye ? Zeyneb 'in nikahını ALLAH kıydı.*

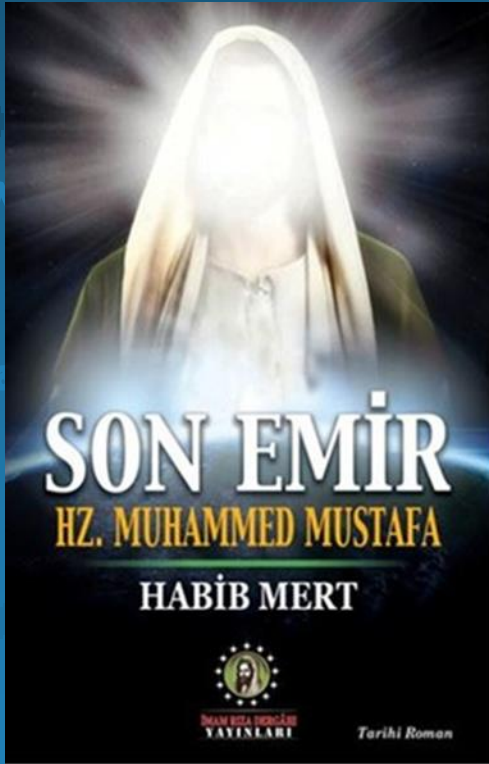
Nikah şahidi 70 000 melekti. « Ayet indikten sonra Peygamberimiz «*gelini getiriniz*» demiştir. Sevdigi ne kavuşan **Hz Zeyneb (ra)** şecdeye kapanıp Rabbi ne şükretmiştir.

**Hz. Zeyneb
bint-i Cahş
(Radiyallahû Anhâ)**

(629) yılında Hz. **Peygamber(sav)** , İslam'ı tebliğ etmek üzere arkadaşlarından **Hâris b. Umeyr'i**,(ra) Şam'ın güneyinde bulunan Busra şehrinin valisine gönderdi. Ancak Doğu Roma'nın Şam valisi, elçi olmasına rağmen onu öldürdü.

Haz. Peygamber (ra) , elçisinin öldürülmesine çok üzüldü ve Doğu Roma'ya karşı bir ordu hazırlanmasını emretti. Hazırlanan ordunun başına da Zeyd'i (ra) kumandan tayin etti. Ordu Medine'den hareket etme den önce Haz. Peygamber (sav)

“Eğer Zeyd şehit olursa sancağı Ca’fer b. Ebû Tâlib alsın, o da şehit düşerse Abdullah b. Revâha alsın” buyurdu. Bu aslında onların şehit düşeceği ne bir işaretti.

Bu 3 sahabi de bu sıraya göre şehit oldular. Şehadet durumlarını Medine’de sanki olanları canlı izliyor gibi ashabına göz yaşları içinde anlattı ve şöyle dua etti: “*Allah’ım, Zeyd’e mağfiret et! Zeyd’e mağfiret et! Zeyd’e mağfiret et! Allah’ım, Cafer’e mağfiret et! Allah’ım, Abdullah’a mağfiret et!*”..

Doç.Dr. İrfan AY / Arş.Gör. T.Kerem DEMİRCİOĞLU

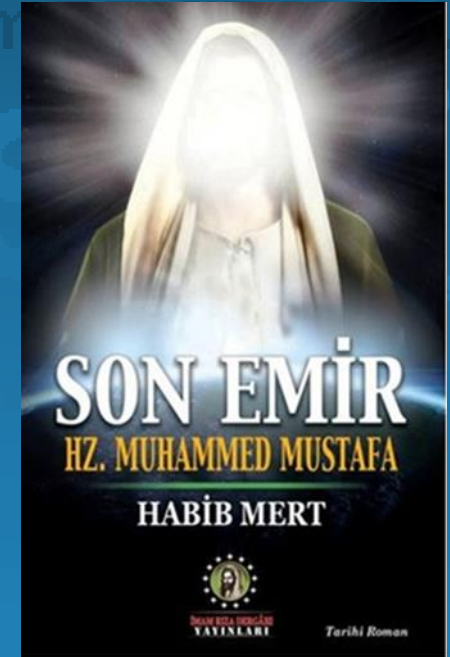

Resûl-i Ekrem, Zeyd'in gıyabında cenaze namazını bizzat kıldırmış ve “*Onun için Allah'tan af dileyin. O koşarak cennete girdi*” buyurmuştur.

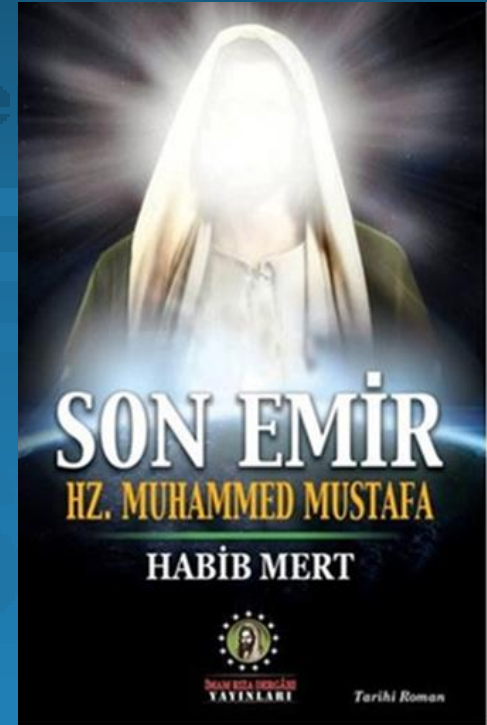

Orada bulunan **Sa‘d b. Ubâde** ölülerin arkasından ağlamayı yasaklayan **Hız. Peygamberin (sav)** Zeyd için göz yaşı dökmesini biraz garipsedi ve bu ne hal deyince o zaman Resûl-i Ekrem(sav) şöyle dedi : *“Bu durum sevgilinin sevgilisine olan hasretidir.”* Zeyd’in elli beş yaşında şehid düştüğü kaydedilir.

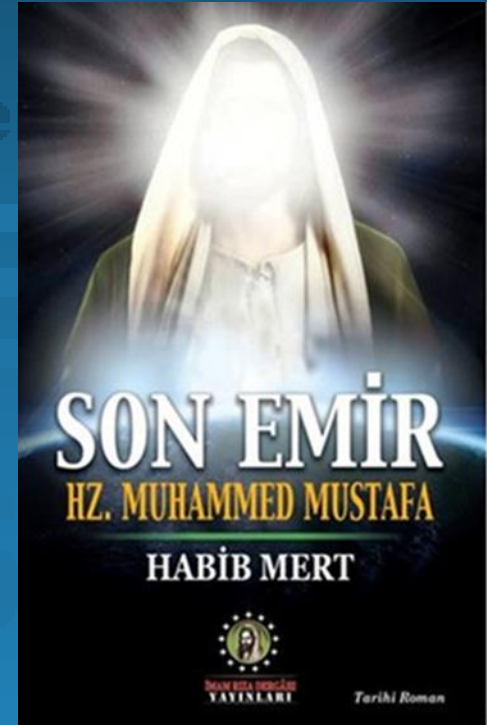
Doç.Dr. İrfan AY / Arş.Gör. T.Keren

Hz. Peygamber' Zeyd'e çok güveniyordu. Buna işaret eden Hz. Aişe validemiz *“Zeyd'i bir ordu ile sefere gönderdiği zaman Resûl-i Ekrem, onu kumandan mutlaka tayin ederdi. Eğer o şimdi sağ ol sa idi kendisini yerine halife bırakırdı”* demiştir (Müsned)

Hz. Zeyd (ra) Peygamberimizin yüksek ahlakının müstesna bir örneği idi. Onun feragati ve fedakarlığı ileri derecedeydi onun bu hasletlerini yine Peygamber ocağında yetişmiş olan oğlu Üsame bin zeyd (ra) devam ettirerek babasına yakışan bir halef olmuştur.

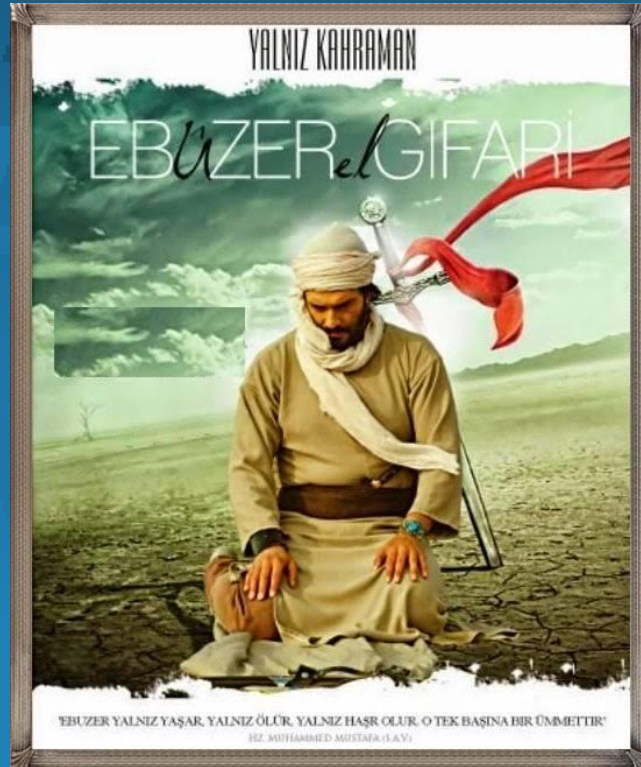

Allah bizlere de böyle sevgi ile nimetlendirsin ve o
Resulullah aşıkların şefaathine nail eylesin.
Amin.

EBU ZER EL- GIFFARİ (RA) 'NIN PEYGAMBER SEVGİSİ

(Zor günlerin insanı, Sevgili
Peygamberimizin sırdaşı)

Bizim referans almamız gereken kişiler Sahabiler olmalıdır. Onların içersinden öyle birisi var ki **AL**
TIN AYARINDA insanın yüzüne karşı gerçekliği haykırmıştır. Neyle ?

yaşantısı ile ! O kişi EBU ZER EL GIFAR (Hz)
dir.Mekke'ye 250 km mesafede GIFAR kabilesin
de yaşamaktadır.Bu kabile burdan geçen kervanları
yağmalaması ile nam salmıştır.

Ebu Zer'(ra) ın kendi çetesi vardır.Geçen kervan
ları birlikte yağmalarlar. Ebu Zer' (ra) ın asıl adı
CÜNDÜP diye geçer.Bir de Lakabı vardır.İslamın
Mesihî'anlamında «Mesih ül islam» dır.

Çünkü Peygamberimiz O'na « Ebu Zer (ra), Mer yem oğlu İsa' (sav) nın zühd'ünü [*az yemek yiyen, az malı olan, bi şeye çok rağbet etmeyen demektir*] taşır.

Ebu Zer (ra) 37 yaşına geldiğinde kafasında put'a tapanları düşünür, ve onları sorgular, kendisi asla puta hiç tapmamıştır. Menat putuna bir taş atarak der ki «*Bu mu benim Allah'ım olacak*» der ve çölle re düşerek Allah'ı aramaya başlıyor

Doç.Dr. İrfan AY / Arş.

3 yıl Allah'ı aramış bu arayışta zaman zaman daral
dığında hemen **SECDE** 'ye varırmış. Peygamberi
mize ilk ayetler inmeye başlayınca kulaktan kulağa
bu ayetler yayılmaya başlamış, **Ebu Zer'(ra)** de ker
vanlar vasıtasıyla duymuş.

«Demek Mekke’de Peygamberlik iddiasında birisi var.» .Hemen şair olan kardeşi Üneys’e «Hemen Mekke’ye git Peygamberlik iddiasındaki kişinin sözlerini dinle ! Sen şairsin anlarsın» der.

Üneys Mekke'ye gider Peygamberimizle görüşe
mez,ama ortalıkta konuşulanları dinler ve geri dö
ner. Konuşulanları Ebu Zer'e (ra) anlatır.Ebu Zer
bunları duyar duymaz ,dayanamaz.Derhal Mekke'
ye gider,kimseye bişey demeden Kabe'nin etrafın
da 1 ay dolanıp durur.Sadece zemzem içmiş.

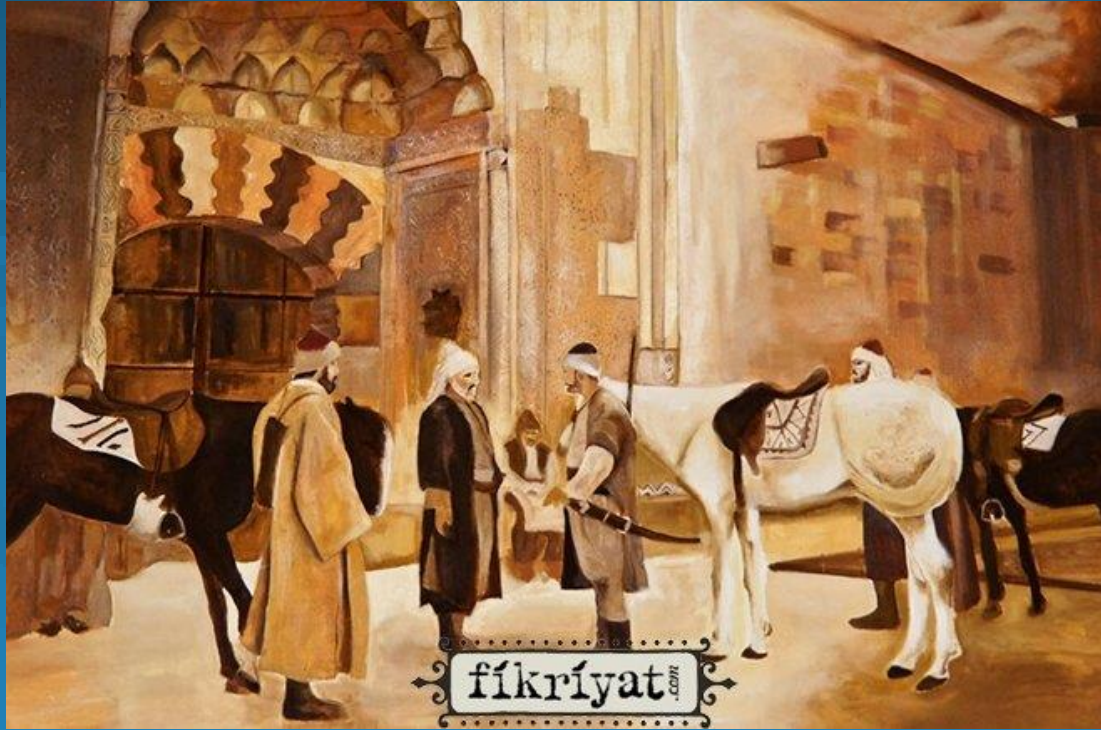
Doç.Dr. İrfan AY / Arş.Gör. T.Kerem DEMİRCİOĞLU

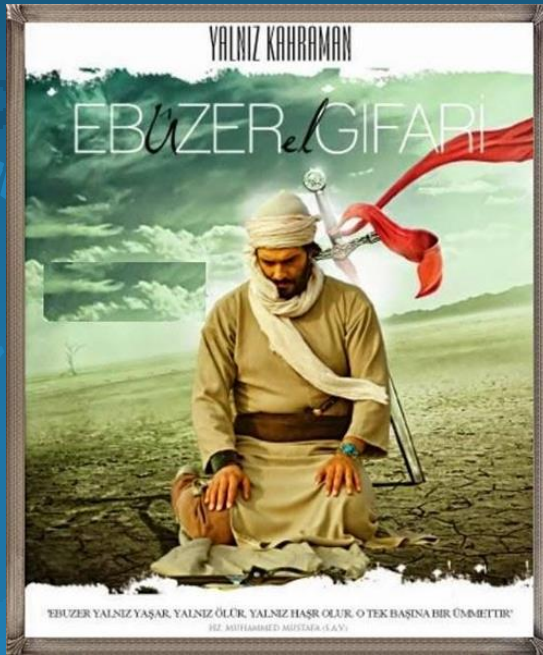
Ebu Zer (ra) dolanıp dururken 10 yaşındaki **Hız Ali'**(ra) nın dikkatini çekiyor. Hız Ali (ra) «**Amca seni buralarda görüyorum, seni misafir etmek isterim**» der.Bizim Anadolu geleneğimizdeki gibi birisini 3 gün eve alınır, ama ona sorgu sorulmaz.

Ama 3 gün sonra Hz Ali (ra) der ki «*Senin meramın nedir Amca ? Neden buralara geldin?*» der. Ebu Zer (ra) da «*Ya Oğul böyle böyle bir zat varmış Peygamberlik iddiasında bulunuyormuş. Benim O'nu görmem lazım*» demiş.

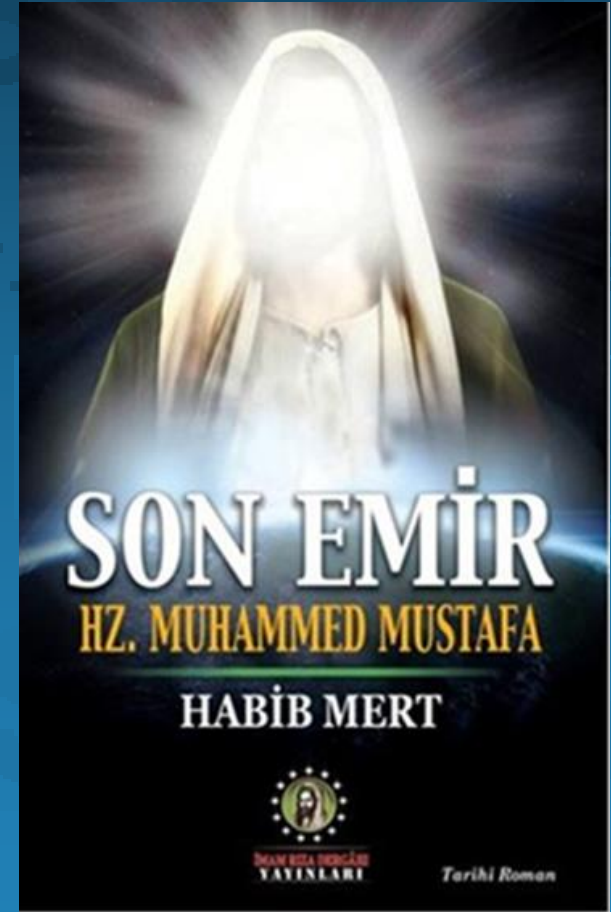
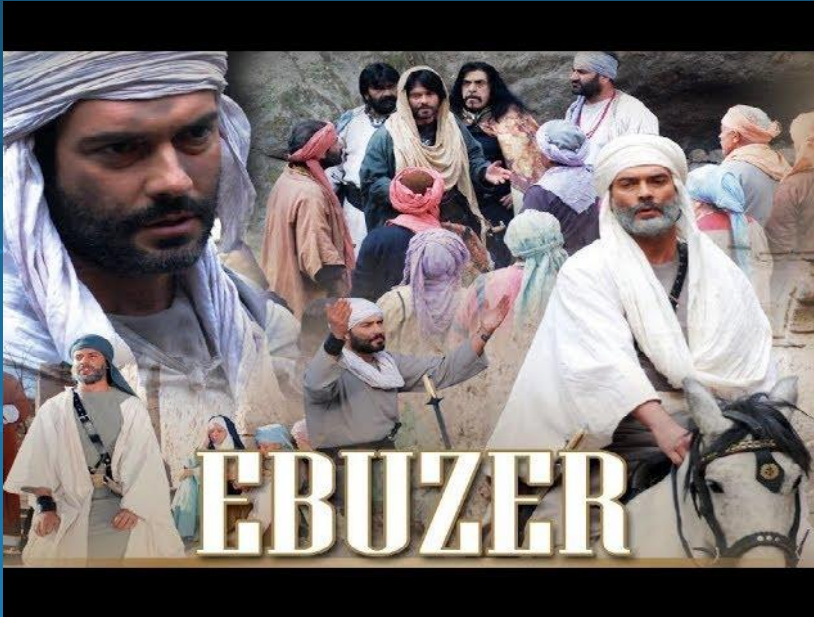
HzaAlı (ra) kısaca,usulca durumu anlatmış ve ben seni O'na götüreyim ama bir terslik olursa, ben ayakkabılarımın bağını çözmeye çalışır gibi yapar sam bil ki bir **Tehlike var** diye anlayacaksın.

«*Hemen beni terk et ve kaçacaksın*» der. Yıllar sonra *Ebu Zer (ra)* ne zaman *Hz Ali (ra)* adını duysa kalbi duracak gibi olur. Çünkü *Hz Ali (ra)* O'nu imana taşıyan kişi olmuştur.

Ebu Zer (ra) Peygamberimizin huzuruna varır. İçeri girer ve «*Esselamu aleyke*» der. Peygamberimiz de «*Ve aleyke Selam Ebuzer*» der

Ayetler okunur, Ebu Zer (ra) iman eder. Ebu Zer (ra) nin kalbi volkan gibi kaynıyor haldedir.» *Ya Ra sülellah ben de bu cümleleri, ayetleri Kabe de okumak istiyorum. Herkes duysun iman etsin»* der. Peygamber efendimiz der ki «*Ya Ebu Zer*

Benim kavmim sana zarar verir. Etme « der. O ‘da
«*Ne yapacaklar, dövecekler mi? öldürecekler mi?*
Ben Gıffarlı Ebu Zer (ra) isem, bu yolda dayak
yemiyeceksem , öldürülmeyeceksem ne zaman
olacak» der. Ve gider Kabe’nin başına ve o ayet

leri okuyunca 3 gün O'nu evire çevire bayıltana kadar döverler, Olaylar daha kötüye giderken Hz. Abbas (ra) gelir, henüz daha iman etmemiştir. Ebu Zer (ra) darp halindeyken «*Napıyorsunuz O Gıffar lı Ebu Zer'dir*» der. «*Sizin bütün kervanlarınız O'nun kabilesinin olduğu yerden geçer. Siz ona zarar*

Doç.Dr. İrfan AY / Arş.Gör. T.Kerem DEMİRCİOĞLU

verirseniz O bütün sizin kervanlarınızı talan eder.»
deyince, insanlar O'nu bırakmıştır. Ebu Zer (ra)
Darul Erkam'a götürölüp yaraları sarılmıştır. Ebu
Zer (ra) boş durur mu? Bir gün yine Kabe'ye gider

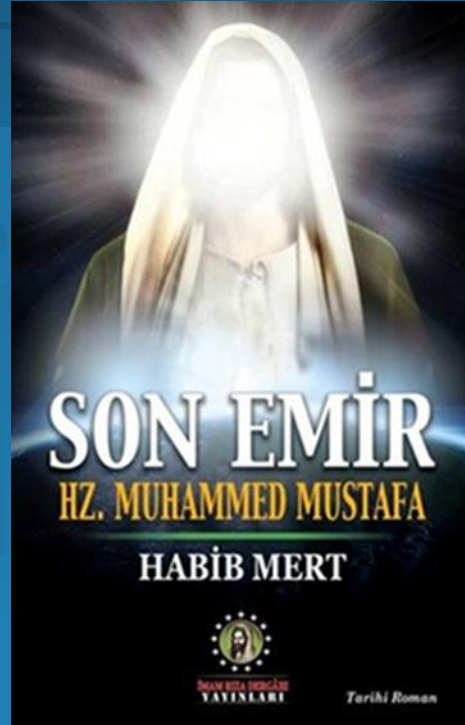
iki kadın orada iki putun etrafında tavaf etmektedir.
«**Hayırdır**» der.Kadınlar putların nasıl güzel oldu
ğunu anlatmaya başlayınca «***Madem o kadar güzel
ler bunları evlendirelim size çocuk versin***» diye
dalga geçince hurra tekrar **Ebu Zer'**(ra) in üzerine
çöktüler.

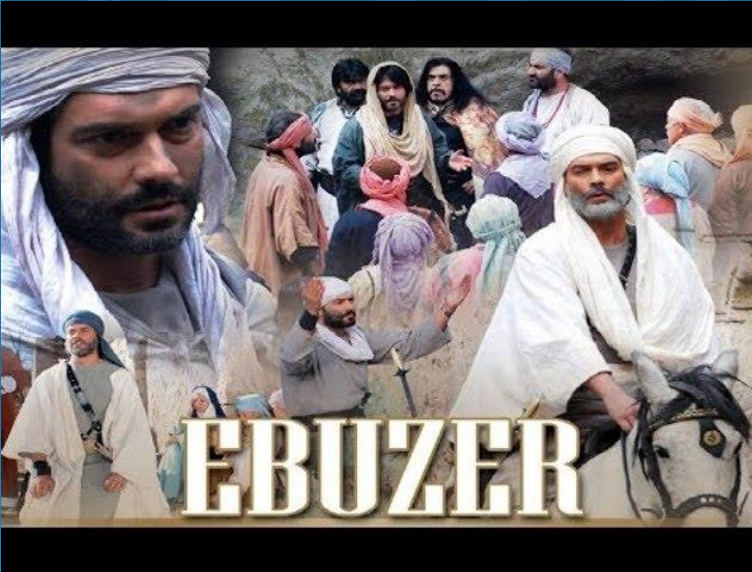
Bakılıyor ki Ebu Zer (ra) duracak tarafı yok, peygamberimiz O'nu çağırıyor ve diyor ki : «*Ebu Zer sen Mekke'de rahat durmayacaksın. Şu an zaman meydanlarda haykırma zamanı değil, Zaman adam yetiştirme zamanıdır, senin tavırların hayırlı*

olmayacak, sen şimdi Mekke'den Gıffara' git ! Ne zaman duydun ki İslam kurulmuş, ışık doğmuş, işte o zaman dön tekrar gel» diye Ebu Zer (ra) 'i gön
dermiştir. Peygamberimiz öyle bir fitrat okuyucu ki **Ebu Zer (ra)'in** bu zamanda Mekke'deki islamın doğuşuna uygun olmadığını anlamıştır.

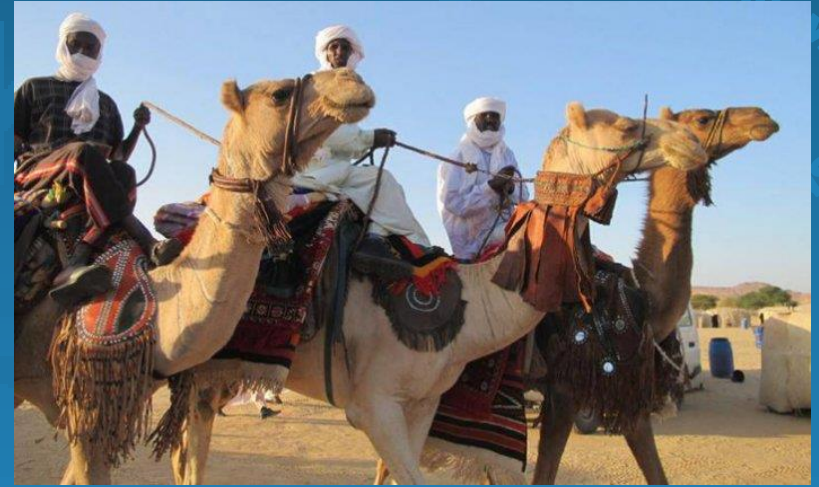
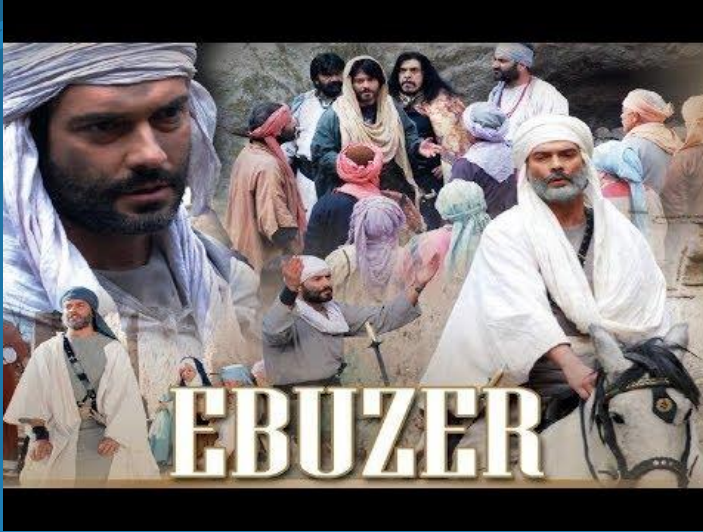

Ama belki de Medine zamanında **Ebu Zer (ra)** ‘nın o ince, duyarlı yerinde duramaz öz yapısı işe yara yacaktı.**Ebu Zer (ra)** Mekke’den Gıffari ye gitti.Bir daha 15 yıl sonra Hendek savaşında iki kabile yar dıma gelecek, birisi **Gıffar kabilesi** öbürü de **Eslem kabilesi**’ dir.

Efendimiz (sav) bir bakacak Ebu Zer (ra) gelmiş
öyle bir sarılacak ki Ebu Zer (ra) diyecek ki pey
gamberimiz 2 kez sarıldı. O iki kez hayatımın en
mutlu 2 anıydı. Biri İman'a ilk vasıl olduğum za
man, 2.cisi Hicretin 5.ci yılında Hendek savaşında
ona yardıma geldiğimde .

Doç.Dr. İrfan AY / Arş.Gör. T.Kerem DEMİRCİOĞLU

Bu olaydan sonra **Ebu Zer (ra)** peygamberimizle 5-6 yıl beraber oldular. Mekke'de inen ayetler in sanlar üzerinde çok etki bırakıyordu. İnsanlar **AMA SIZ** inanıyorlardı. Ama Medine de inen ayetlerde

İnsanlar ayetlere karşı duyarsız kalırken, Ebu Zer (ra) gibi kılıkırk yaran ince tabiatlı kişiler bu umur samaz kişilerin takipçisi oldu. Ebu Zer (ra) ‘deki bu ince duygu Adalet duygusundan değil, şevkat duygusundan değil, Bizzat Allah tarafından kullanılmak üzere Ebu Zer (ra) gibi birisinde varedilmiştir.

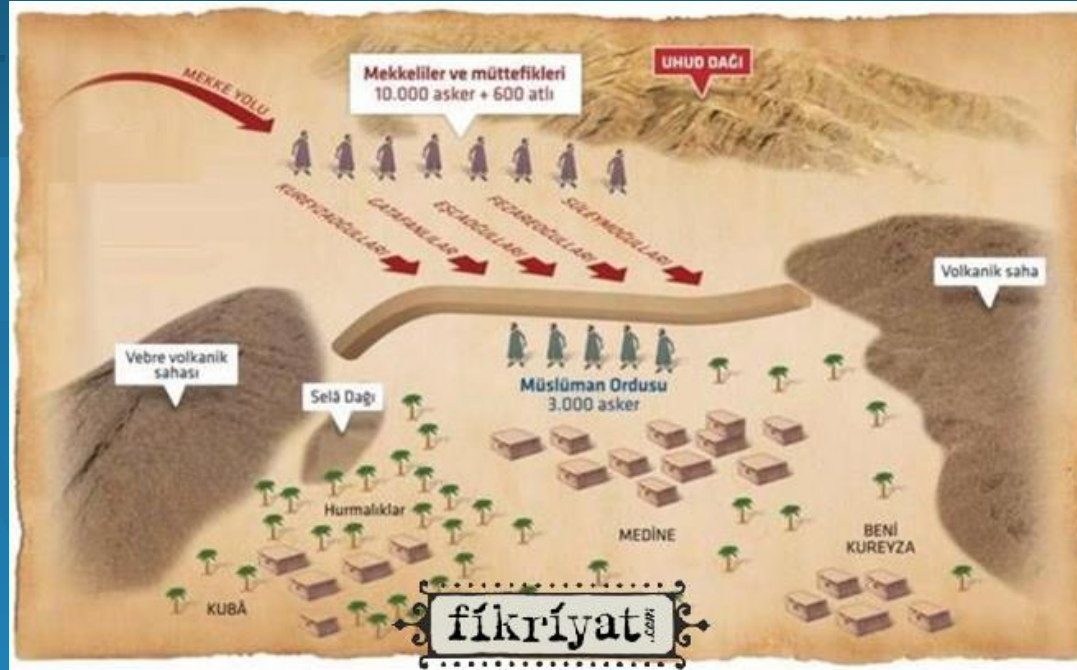
Böyle durumlarda en hassas terazi Kuyumcunun terazisi' dir. Karşılığında hassas altın tartılacaktır. Ayetler de Altın değerindedir. Bu ince ruhlu insanlar çok kırılıp, çok üzülmüyor, çok ağlıyorlarsa bilsin ki fitratları **Ebu Zer (ra)** gibi insanlardır.

İnce fitratın amacı, bu dünyada çok acı çekmesi değil, önemli bir iş için kullanılıyor olmasıdır. Ebu Zer (ra) Ahzap savaşı = Hendek savaşı [*Saldırgan tarafta yer alan Kureyşliler, Hayber yahudileri, Ga tafânlılar, Fezâreliler, Esedoğulları ve*

Süleymoğulları gibi birçok grubu ifade etmek için Kur'ân-ı Kerîm'de kullanılan “ahzâb” (hizipler, gruplar) tabirinden dolayı bu savaşa Ahzâb Gazvesi adı da verilir.] ında Medine'ye geldi 5-6 yıl peygamberimizle beraber kaldı.Yani Suffa'

(Ashab-ı suffa, *İslam peygamberi Muhammed tara-
findan Mescid-i Nebevi'nin duvarına bitişik olarak
kurulmuş olan ve "suffa" adı verilen gölgelikte ya-
şayan; genellikle genç, bekar ve yoksul insanlar.*)
'a bu ad verildi. Ebu Zer bu grubun gözde talebesi

İLMİN ÖNCÜLERİ: ASHÂB-ı SUFFE

Oldu. Ebu Zer (ra) ilim yolunda inanılmaz noktalara gelmiştir. Sahabiler bu yüzden «*Ebu Zer (ra) ilim yönünden Abdullah İb-n Mesut (ra) ile eşit seviyeye gelmiştir.*» demişlerdir.

Bir gün Ebu Zer (ra) Suffa denilen yerde uyuyakalmış. Başını bir taşın üzerine koymuş.Üstü açık ,Biri üstünü örter.O da uyanır döner, bakar ki Efendimiz (sav) derki «Ya Ebu Zer, şöyle uyusan sağ elin

içine doğru sol elin içine doğru şeklinde uyuma edebini ona anlatır.» Ebu Zer (ra) bunu anlatırken gözleri dolar. «*Artık Allah rasülü (sav) mü varki üstümü örtsün?*» der. En şefkate ihtiyaç duyduğun da insanın aklına **Allah Rasülü (sav)** nün gelmesi, ne kadar ince bir duygu.

İslam peygamberi (sav) insan gönlünü ne güzel alıyor.

Ebu Zer (ra) neticede insandır. Hata yapar, kimse hatasız değildir. Bir gün Bilal Habeşi (ra) ile tartışır. Tartışırken de hassas olduğundan sinirlenir.

Ve Ebu Zer'(ra)'e «*Ey Siyah kadının oğlu*» der
,Tabii Bilal Habeşı (ra) bu sözden alınır.Gider Pey
gamber efendimize (ra) şikayet eder, Ebu Zer (ra)
bana «*böyle bir cümle sarfetti.*» der

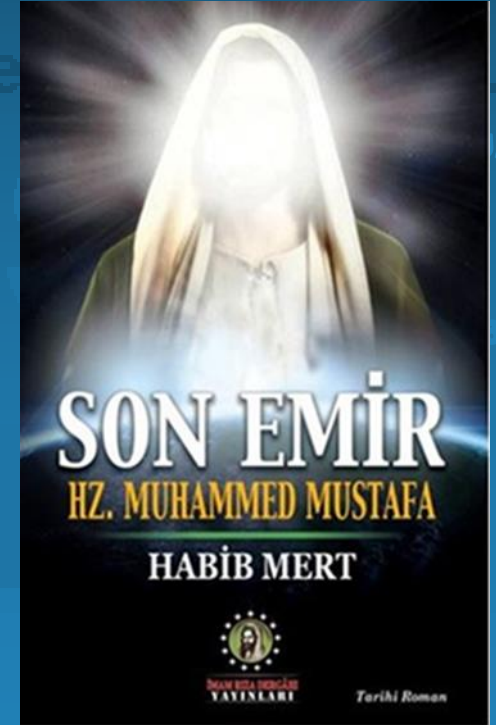
Peygamberimiz (sav) Ebu Zer'i (ra) çağırır.» «*Ne dir bu sendeki Cahiliye kalıntıları*» deyince Ebu Zer (ra) yıkılır. Hemen gider Hz Bilal'(ra) in kapı sına , kapıyı çalar.Eşiğe kafasını koyar. «*Sen*

Sen bu cümlelerin çıktığı bu ağza basmadan ben bu kafayı bu eşikten kaldırmıyacağım» der. Hz Bi lal «Tamam Ebu Zer (ra) Ben seni affettim» dese de ikna edemeyince en son hafifçe şöyle ağzına dokunur, kalksın ister.Doğruluğun ne olduğunu Ebu Zer(ra) bize gösteriyor.

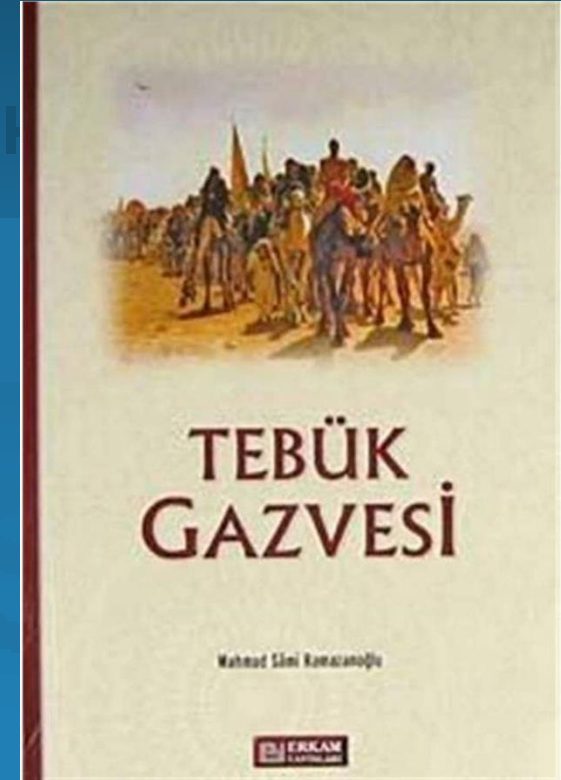
Ebu Zer' (ra) in bize ulaştırdığı meşhur hadislerden bir tanesi de ; «*Yarasülellah Mümin hırsızlık yapar mı? Efendimiz «Evet belki zorlansa yapar.» der. «Mümin zina yapar mı?» Efendimiz «evet bazen olabilir» der . Peki Ya Rasülellah «mümin Yalan söyler mi?» deyince Efendimiz «Yalanı ancak iman etmeyenler uydurur» der «Hayır» der*

Peygamberimiz (*sav*), Ebu Zer (*ra*) hakkında řu
sözü söylemiştir. « *Ne gökyüzü ne de yeryüzü Ebu
Zer' (ra) den daha doğru sözlüsünü bulamamıştır.*
»

Hicretin 9.yılında 30 000 bin kişi ile Tebük gazvesi [*Peygamberimizin katıldığı son sefer olduğu için gazve'dir. Tebük, Medine-Suriye ticaret yolu üzerinde Medine'ye 700 km. uzaklıktadır.]*

Bu gazve için Bizansa doğru yürüyeceklerdir. Bu 30 000 kişinin erzakları, silahları tam olsun diye Medine’lilerden açıktan İnfak (yardım) ister. Zira İnfak ve nifak, Mümin ve münafık gibi iki zıt kelimedir. Bu davete ilk icabet eden Hz Osman (ra) olur.

Hız. Osman (ra) , ilk 10 000 kişinin tüm teçhizatı nı kendi üzerine alır. Tam 700 km lik mesafe ya lın ayak kimileri at üzerinde kimileri deve üzerin de gidilecektir.

Peygamberimiz bu zorlu gazve’de kimler en ön safta gerçek müminler gibi yürüyecek, kimler de en arkalarda bahane üretecek görmek istemiştir. **Ebu Zer (ra)** bakar ki verecek bişeyi yok. Sadece ihtiyar bir devesi var. Yola revan olur, ama ihtiyar deve tabii ki geride kalır. Fazla ilerliyemez.

fikrîyat

Ebu Zer (ra) devenin ipini çözer, çöle salıverir. Kendisi yalın ayak peygamberimize yatışmaya çalışır. Efendimiz ve sahabeler konaklayınca ,sa habe efendilerimiz «*dikkat ettik te Kaab binMalik (ra) yok*» deyince

Hz.Peygamber (sav) «*Eğer hayırsa Allah size O'nu kavuşturur. Hayır değilse Allah O'nu sizden uzaklaştırmıştır*» der. Başka bir sahabe Ya Rasülellah sanki **Ebu Zer(ra)** da yok deyince, efendimiz bir duraksar, derin derin bi bakar, aynı cümleleri söyler.

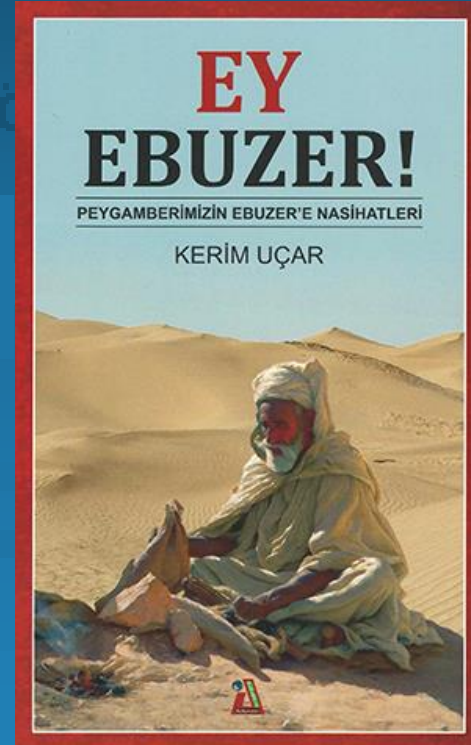
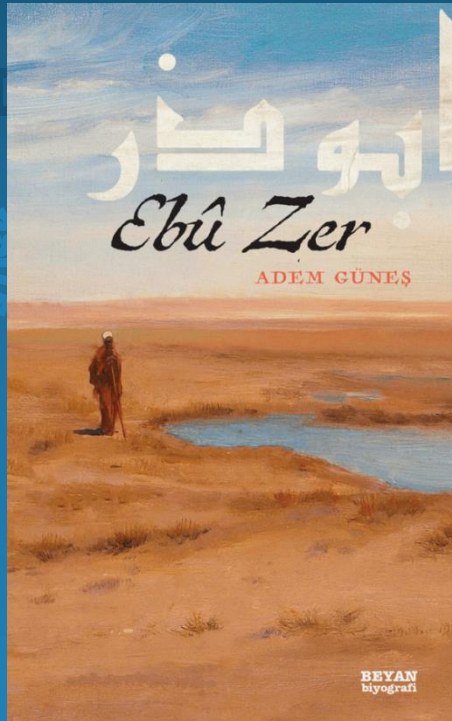
“Çünkü **O Ebu Zer (ra)** iyi tanır. **Ebu Zer(ra)** de her şey olabilir ama asla geri kalmaya doğru bir fitrat yoktur. Bir gölge görürler, **Efendimiz (sav)** bakar ki o gelen **Ebu Zer (ra)** dır. Nasıl bir sevinç !!! Nasıl bir mutluluk !!! **Ebu Zer(ra)** bu sırada 65 yaşındadır

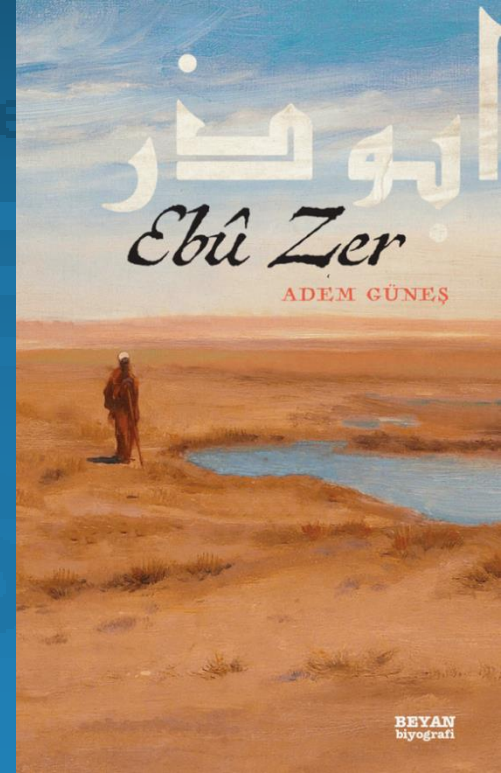
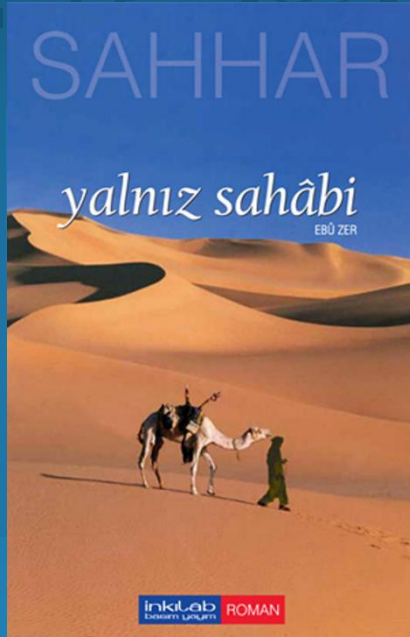
Efendimiz o gölgeyi tek başına yürürken görünce tarihe altın harflerle yazılmış hepimizin ezbere bildiği şu hadisi söylemiştir. « *O gelen Ebu Zer (ra) dır, Ve Ebu Zer (ra) TEK YAŞAR, TEK ÖLÜR, TEK BAŞINA DİRİLİP HAŞROLUR* »

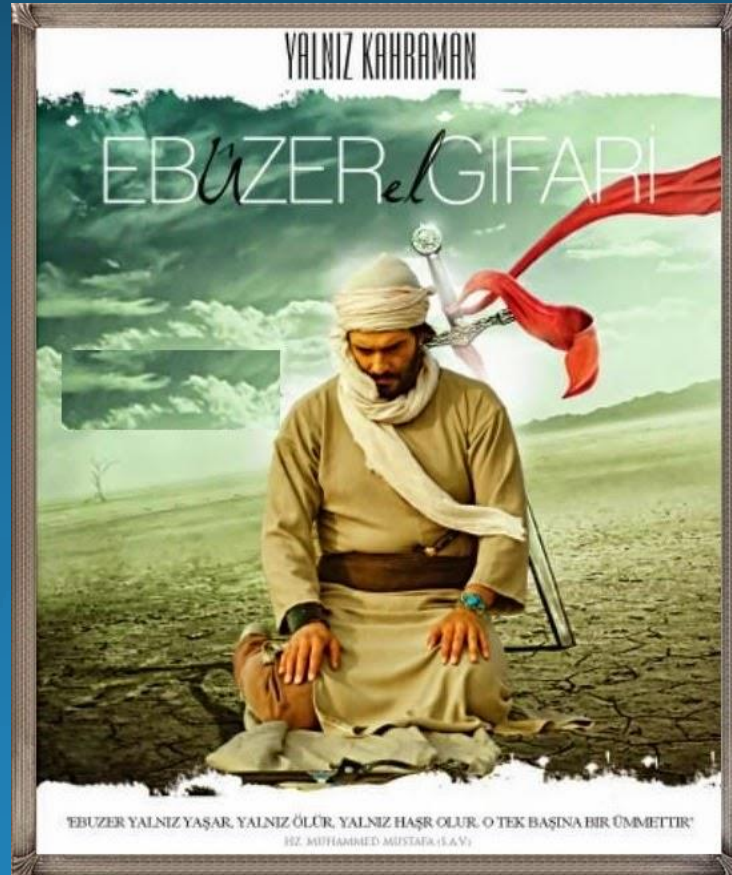
Ebu Zer (ra) neden tektir ? Ebu Zer (ra) hassas bir gönül olmakla birlikte bize yalnızlığın da dersini vermektedir. İnsan bazen yalnız kalmıyor mu? Diyor ki Ebu Zer(ra) «*Sizin yalnız kalmanız Yanlış ta ısrar etmenizden hayırlıdır*» demek istiyor.

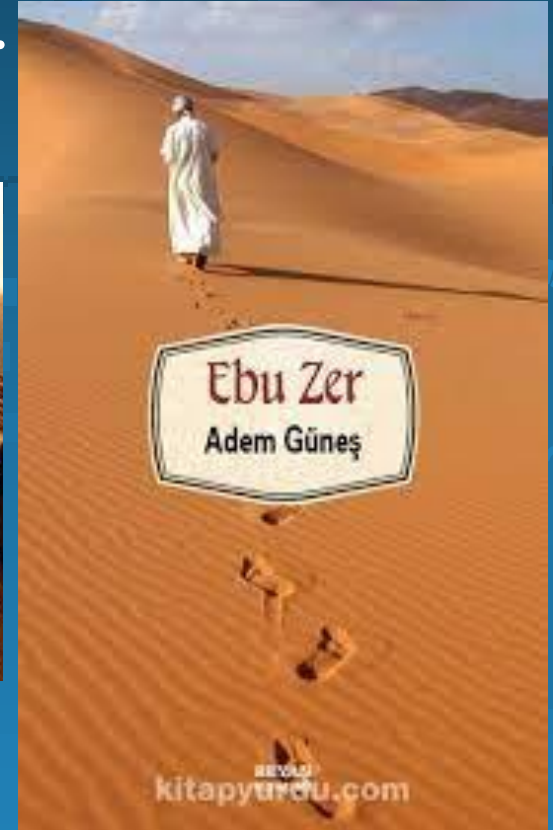
«Hele bir yalnızlığa alışın, hele bir yalnızlıkta soğuyun, eğer yalnızlıkta soğumayı öğrenirseniz başkaları bir daha sizi üşütemeyecek» diyecektir. Ebu Zer (ra) 65 yaşında Tebük seferinde ne den çıplak ayakla yürüdü? Birileri aleyhimde bahane aramasınlar diye yürüdü.

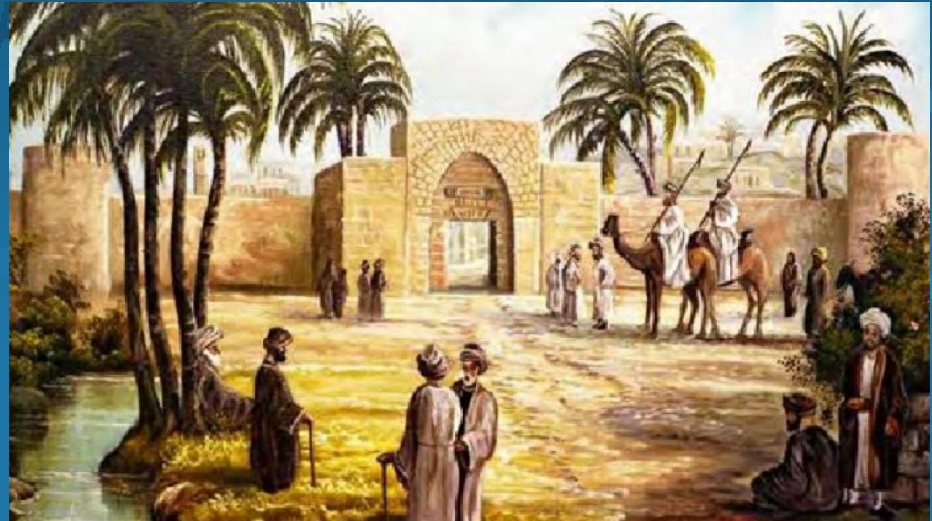
Kendileri de beni bahane ederek mızıkçılık yapmasınlar diye yürüdü. Ebu Zer (ra) şunu demek istiyordu «**İman varsa İmkan vardır**» Bahane lere sığınanlar ders alsınlar.

Gün gelecek Ebu Zer (ra) efendimizin yanına Medine'ye gidecek «*Ya Rasülellah (sav) görüyorum sahabaler muhtelif işler yapıyorlar, kimi Vali, kimi zekat memuru, kimi beytülmalı koruyor. Bana da bir görev versene*» diyecektir.

Efendimiz O'na «*Hayır Ebu Zer , Sen o işlerin adamı değil sin, senin fitratın buna uygun değil*» diyecektir. Ebu Zer(ra) bu durumu yanlış anlayacak, «*memuriyet işi yapan sahabelerin peygamber nezdinde iyi durumda olmadığını, memuriyet*

Yapamaz, hakkı değildir» şeklinde anlayacaktır.
Hz Osman(ra) zamanında Ebu Musa El Eşari
adında bir vali, samimi dostu Ebu Zer'(ra) in zi
yaretine geldiğinde «*Sen benim kardeşim ola
mazsın, çünkü sen memuriyeti seçtin*» diyecek tir.

Ama bu farklı anlayış onu islam davasına hizmet etmekten asla geri bırakmayacaktır. Halid'in ordusunda, Usame'nin ordusunda en başta nefer olacak, **Hz Ebubekir (ra)** 'e ve **Hz Ömer (ra)** ilk biat edenlerden olacak, çok sevdiği **Hz Osman(ra)** döneminde onun yanında yer alacaktır

Doç.Dr. İrfan AY / Arş.Gör. T.Kerem DEMİRCİOĞLU

HZ ÖMER (ra) ile birlikte 72 yaşında iken Kudüs'ün fethine katılacak, 74 yaşında taa Hicazdan A MURİYE (*Şim diki Eskişehir, Kütahya, Ayfon'un olduğu bölge*) şehrine geliyor. 5 yıl sonra yani 79 yaşında Kıbrıs'ın fethi için (*Halife HZ. Osman'dan Kıbrıs seferi için izin alan Şam Valisi Muaviye Kıbrıs'ı fethetmek için harekete geçmiş ve 649 yılında Kıbrıs fethedilmiştir.*)

İnsanın Ya Ebu Zer (ra) « *Bu kadar gaflet içinde uyuyan bu günkü ümmete bu ders biraz fazla de ğilmi?* » diyesi geliyor ? Bu islamın bir i i için be nim i im var valla gidemem diyenlerin kulakları çınlasın e mi?

Hazret Osman'ın 12 yıllık halifelik döneminde ŞAM'a gider, Ne Muaviye'ye ne de Halk'a söylemedik bir kelime bırakmaz. Hem rahat olmalarına, hem islam için koşturmamalarına hem rahata düşkünlüklerine etmedik laf bırakmaz.

"Dünyanın bütün servetini de verseniz Ali'nin saçının bir teline değişmem"

Ebu Zer Gifari

« *Ey Muaviye Vali dediğin halkından önce acı kır, ama sonra doyar ,sen de bu halleri görmek istiyorum* » der. Dilinde bir ayet hem ŞAM'ın sokaklarında dolaşır. Hem de Muaviye'nin yüzüne karşı Tevbe 34.cü ayeti « *Ey iman edenler ! Bilin*

*ki Yahudî din bilginlerinin ve Hristiyan din adam
larının birçoğu halkın mallarını haksızlıkla yerler
ve Allah'ın yolundan alıkoyarlar. Altın gümüş bi
riktirip Allah yolunda harcamıyanları elem veren
bir azapla mücdele» der. Bu ayet o dönemde Ebu
Zer'(ra) in ayeti diye meşhur olur.*

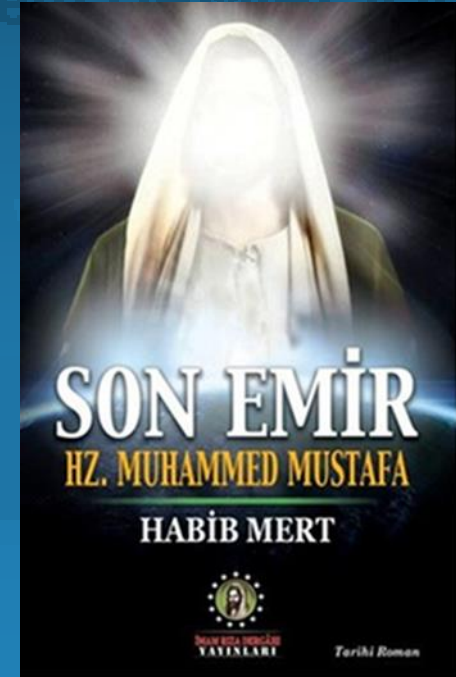

Ayetin iniş sebebi bu değildir. **Tebük** seferinden önce veya sonra inmiş bir ayettir. Zekatı verilmiş mallar için söylendiğini Hz Ömer (ra) Sevban' (ra) la [Sevban , *Akıllı, dirayetli ve zeki bir insandı. Peygamberimizin her emrine koşar,*

her işini görür ve en mükemmel şekilde isteklerini yerine getirirdi. Hz. Sevbân, Peygamberimize çok hürmet eder, ona karşı yapılan en ufak kabalığa tahammül edemez, âniden tepki gösterirdi.]

birlikte giderek Efendimiz'den öğrenirler. Ama bu Ebu Zer'(ra) in tabiatıdır . Ebu Zer (ra) bu ayeti kendince yorumlamaktadır.

Bir gün Muaviye (ra) «*Ey Ebu Zer bak bu ayet bizim için değil, filan kişiler için inmiş*» deyince «Ey Muaviye , Kuran'da hangi yazan vardır da bir Müslümana ders vermesin, sen ne diyorsun de yip ayetin devamını okur. «*O gün bunlar cehen*

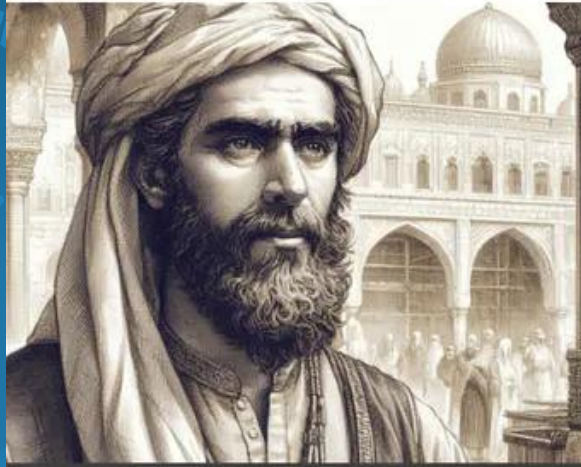
nem ateşinde kızdırılıp onların alınları, böğürleri ve sırtları dağlanacak (altın ve gümüş biriktirenler için diyor) işte yalnız kendiniz için toplayıp sakladıklarınız, tadın şimdi toplayıp sakladıkları nızı» diye ayetin dehşetini okur.

- Bir gün Cuma namazı sonrası Muaviye (ra) tam Hutbe vercekken, Ebu Zer (ra) elini kaldırır. *»Bu cemaatin içinde açları doyurmadıkça, Sen de orada konuşamazsın Muaviye «* diyerek haykırır. Suffa'nın gözde talebesidir. Muaviye (ra) , Ebu Zer (ra) denemek için 300 Dinar gönderir.

Ebu Zer (ra) önce tereddüd eder, «*Alayım mı?*» «*Almiyayım mı?*» Sonra derki yahu «*almasam onlar farklı yerlere kullanırlar, ihtiyacı olanlara da ğıtayım*» der. Bu eliyle aldığı gibi aynı el ile 300 Dinarı dağıtır. **Muaviye (ra)** ertesi gün bir elçi da

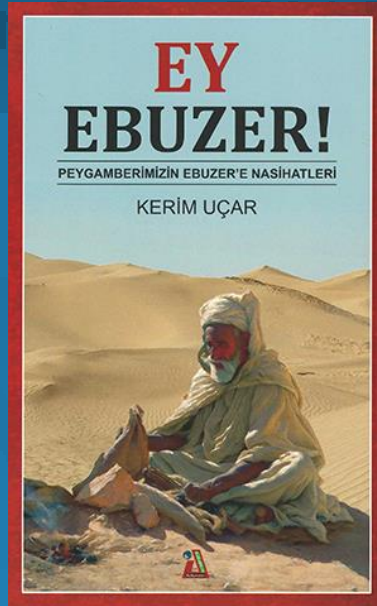

MUAVİYE'NİN ELEŞTİRİLDİĞİ HUSUSLAR

2. KISIM

ha gönderir «*bu 300 Dinarı yanlışlıkla yollamışız onları geri istiyoruz*» deyince «*Eee ben onları dağıttım*» der. Muaviyenin (ra) amacı şudur.» *Ey Ebu Zer (ra) sen 1 dirhem'i biriktirene laf eder ken bu 300 Dirhem sen de nasıl duruyor*» diye cektı.

Ebu Zer (ra) gibi bir adam da 300 Dirhem durmaz ki, paraları gözü bile görmeden, gönlü kaymasın diye, eline geleni hemen ihtiyacı olanlara dağıtır. Muaviye artık başedemeyince Hz Osman' (ra) a mektup yazar « *Ya Osman böyle böyle, sen*

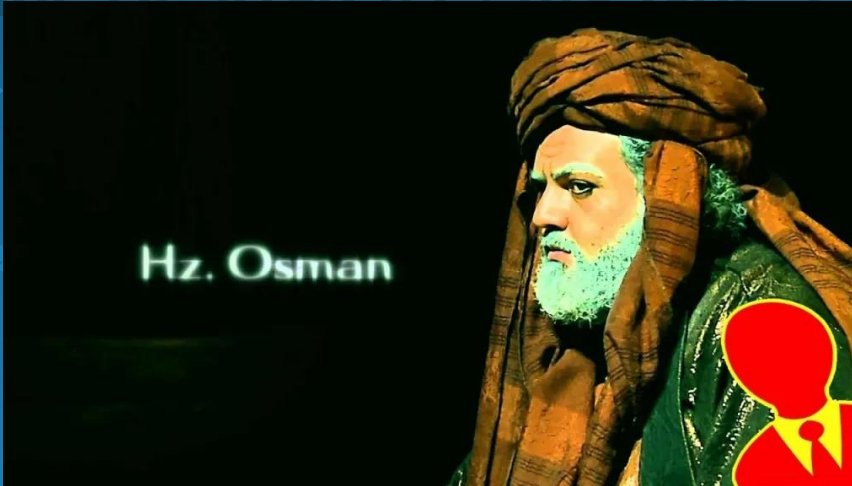

"Dünyanın bütün servetini de verseniz Ali'nin saçının bir teline değişmem"

Ebu Zer Gifari

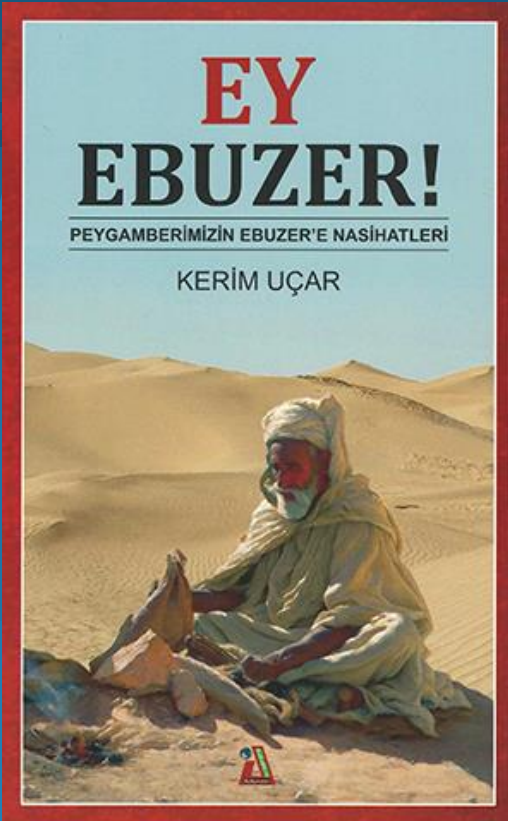

Ebu Zer 'i Medineye çağırman lazım, zira Şam 'da herkes Ebu Zer '(ra) in etrafında toplanmış ben artık başedemiyorum» deyince Hz Osman (ra) Beni Ümeyyeden **Mervan Bin Hakem (ra)** aracılığıyla **Ebu Zer (ra)** bir mektup yazar.O'nu Medine'ye çağırır.

Hz. Osman

Ebu Zer (ra) ile Hz Osman (ra) birbirlerini çok severler. Hatta bir gün Ebu Zer (ra) ‘i dudaklarını mırıldanıp görülürken nedir diye sorulunca «*Ben Osman’a dua ederim*» der.O kadar muhabbeti vardır.

Hz. Osman (ra) , Ebu Zer(ra) ı karşısına alınca «
*Sen Şam'da helal olan şeyleri haram olarak gös-
teriyormuşsun»* deyince Ebu Zer yıkılır.» Ey Os-
man (ra) sen de mi böyle anladın der.Sen beni

**"Dünyanın bütün
servetini de verseniz
Ali'nin saçının bir
teline değişmem"**

Ebu Zer Gifari

böyle anladıysan ben derdimi kime anlatacağım «
der. Hz Osman (ra) der ki «*Medine'de kal kal
ama kendi başına kalacaksan razıyım*» der. Ebu
Zer derki «*Vallahi Şam'daki şeyleri burda da gö
rürsem burayı da karıştırırım*» der.

- Bir gün Ebu Zer (ra) , Hz Osman (ra) ile görüşmek üzere meclise gelir. Hz Ebu Zer (ra) içeri almazlar.»*Bağırır çekilin der Hz Osman (ra) ile görüşeceğim»* der. Bir bakar ki içerdeki toplantı nın ana konusu Ebu Zer (ra) ile ilgilidir. Ka'ab el -

Ahmar isminde eskiden Yahudi olan, daha sonra iman eden bir Alim ile görüşmektedirler. Ve Hz Osman (ra) kasten şu soruyu sorar. «*Ey Kaab*» der «*Bir insan elindeki malın zekatını ödedikten*

sonra o malla istediğini yapabilir mi?» Ebu Zer (ra) ile göz göze gelerekten Kaab şöyle der «Ya Osman(ra) o kişi zekatını ödedikten sonra isterse kendine Altından ev yuaptırır « deyince Ebu Zer (ra) asasıyla vurur kafasını yarar.

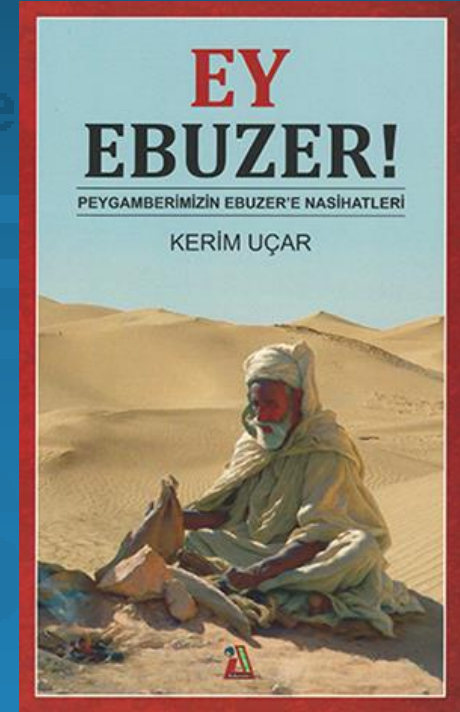
Araya Hz Osman(ra) girer. Ey Kaab benim ricam
üzerine davacı olma, Çünkü davacı olursan Kısas
var. Kaab «*Sen ne dersen o olur*» der. Davacı ol
maz daha sonra Ebu Zer (ra) gider. Daha sonra

İmam Ali (ra) gelir, sonra Hasan (ra) Hüseyin (ra) gelirler ve Ebu Zer' (ra) 'e «*Amcam*» demektedirler. Ebu Zer (ra) ın Hz Ali(ra) 'a düşkünlüğü taaa işin başından gelmektedir. İmanına vesile olan bir kişiyi insan sevip aşık olmaz ?

Hz Osman (ra) , Ebu Zer'(ra)'ı geri çağırır. Ve Hz Ali(ra) vasıtasıyla ricacı olur.Der ki «*Ey Ebu Zer (ra) sen şimdi Rebeze'ye git . Orada Ganimet de velerine bakılır.Sen de o vazife ile vazifelen*» de yince, üzülür.Ama karşı gelmez. Gider Hz Ali'

(ra) nin yanına, İmam Hasan, İmam Hüseyin'in yanına «*Ne oldu Amca derler? .Osman (ra) beni hicretten sonra bir bedevi yaptı. Rebeze'ye gönderdi. Ama şu ağızdan Hz Osman(ra)'a karşı tek bir söz çıkmaz*» der. Hz Ali (ra) O'na sarılır. Ama ağlamasın diye tek cümle etmez. Ama etraftan kim görse bu olay için ağlar.

Peki **Ebu Zer (ra)** ne yaptı dersiniz ? Az önce söylediğimiz hadis'in beyan ettiği kaderini yaşamaya gider. Neydi o hadis «**Ebu Zer tek yaşar, tek ölür, tek haşrolur**» Yanında hanımını vardır, kızı vardır, ve yola revan olurlar, 2 yıl boyunca Rebeze'de kalırlar. Bir gün bir misafir gelir, neden eve eşya

Almıyorsun? **Ey Ebu Zer** ? Deyince evine de ev denmez, çadır ancak. Der ki «**Ben öbür evime eş ya alıyorum**» der.Misafir «**Nasıl anlamıyorum**» deyince, suskunluğu sonunda anlarlar. Diğer evim dediği ahiretteki cennettir.

«Ben diğer evim için eşya alırken bu geçici ev nedir ki?» der. Ebu Zer(ra) yatağa düşer, 90 yaşındadır. Hanımı Ümmüzer, Ebu Zer'(ra) in başında yokluk içersindeler. Bitkin durumdalar, «Ey Ebu Zer (ra) *velev ki sen burada vefat etsen kim*

Doç.Dr. İrfan AY / Arş.G

kabir kazacak? Kefeni nerden bulacaz? Ben bir yaşı kadını, nasıl başedecem seni defnedeceğim» deyince, «endişe etme, endişe etme» der. Ben bir gün bir mecliste otururken Allah Rasülü (sav) bize bir hadis söyledi.»İçinizden birisi bir çölde tek başına vefat edecek, O'nu Müslüman lar dan bir grup görece, salih bir adam defnede

cek» demişti. *sen hiç merak etme»* diyecek. «*Çünkü O cemaatten herkes öldü, bir ben kaldım. O hadis banadır.»* diyecek. Ölüm döşeginde, verecek nefesleri sayılı iken 14 kişi bir kervanla gelmişler, çadıra yakın durmuşlar. Kapıyı çalınca ki

min evi diye sormuşlar. **Ebu Zer(ra)** evi deyince küçük yaşlı pirifani bir insan gözyaşlarını tutamıyor. Kim bu insan ? Bu kadar büyük ama küçük cüsseli bir insan hiç görmedik hayatımızda **Abdullah ibni Mesut (ra)** [*Ebu Zer' (ra) ın suffa arkadaş ı*] O.Gelir oraya, bakar ki **Ebu Zer Gıffar (ra)** çok zor ve bitkin durumda son nefesini verir.

Tam hadis'in dediği gibi defnedecekler ama, aklı na gelir , vefat etmeden önce «*Ey İbn-i Mesut be ni kefenleyeceksin şimdi değil mi ? Evet asla devlette memuriyet yapmamış birisinin kefeni olacak tır*» deyince, kervanda 14-15 yaşlarında bir çocu ğun hırkası ve cüppesini kafen yaparlar.

Ebu Zer (ra) 281 Hadis rivayet etmiştir. Hadisle rinde bir tek Ebu Zer hadise «*Dostum bana dedi ki ..*» diye başlar, Sahabelerden başka kimse hadis anlatırken böyle cümle kullanamaz. Asla müsaade etmezler.

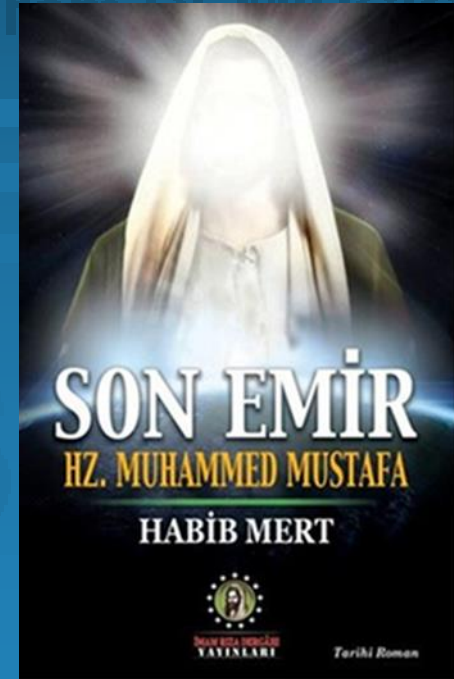
Bir hadisinde «*Dostum bana dedi ki Akıllı kişi zamanını 3 e böler. 1.cisini ibadetle 2.cisini nefsinin karşı mücadelesi ile 3.cüsünü de kalan işlerini yapmakla geçirir*» demiştir. Zamanın bile nasıl harcanması gerektiğini bize haber verir.

Yine Ebu Zer (ra) «*Dostum bana dedi ki 7 şeyi
sev Ya Ebu Zer,*

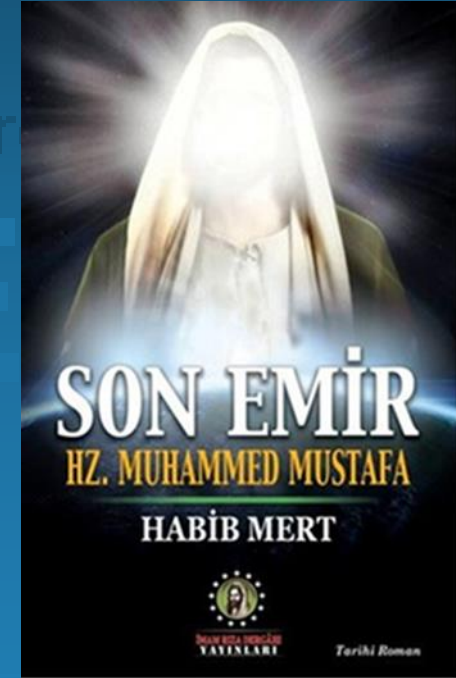
1.Fakirleri, miskinleri sev

*2.Dünyalıkta kendimden aşağı olanlara,ama ko
nu Ahiret olunca kendinden yukarıda olanlara
bak.*

3. *Senden uzaklaşsalar bile akraba bağlarımı
sakın kopartma*

4. «*La havle vela kuvvete illah billah*» [Güç ve
kuvvet ancak yüce ve büyük olan Allah'a aittir]
sözünü sıkça zikret

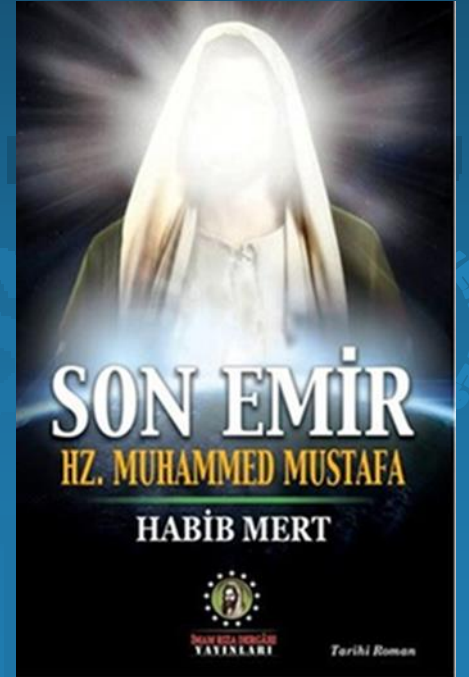
5. Gerçeęi acı da olsa bana haykırmamı söyle di.

6. Allah'a davet ve çağırma konusunda hiçbir kınayıcının kınamasından korkma

7. Ebu Zer (ra) İnsanlardan hiçbir şey isteme

Son olarak - «EBU ZER TEK YAŞAR TEK ÖLÜR TEK HAŞROLUR,»

- «O'NUN ANCAK ÜSTÜNÜ RASÜLELLAH ÖRTEBİLİR»

Bu konuların hazırlanmasında **Google** daki ma kalelerden, **Youtube** daki videolardan özellikle **Hayalhanem** adlı siteden daha pek çok kaynak tan yararlandım. Arkadaşlarımlın hepsi haklarını helal etsinler.neticede ben bunu **ALLAH RIZA** sı için yaptım. İnsanlar okusun, imanları artsın istedim. Eminim Onlarda aynı amaç için onları yaptılar, eksik gediğimiz için affola, lütfen hiçbir kasıt aramayınız

Ey güzel arkadaşım !!!

ALLAH idrakini açsın

Sana **PEYGAMBER SEVGİSİ** nasip etsin

SABIRLA OKUMA-NEZAKETİNİZ
DOLAYISIYLA

TEŞEKKÜR EDERİZ

